

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΜΗΜΑ
ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ

ΟΜΑΔΙΚΕΣ ΔΙΕΡΓΑΣΙΕΣ ΣΤΟΝ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟ: ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΟΜΑΔΑΣ,
ΟΜΑΔΙΚΟΤΗΤΑ, ΕΤΕΡΟΤΗΤΑ, ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΤΗΣ ΣΑΛΛΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΣ ΜΥΡΤΩΣ

ΦΛΩΡΙΝΑ
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2023

Φύλλο Εξέτασης

1. Επόπτης:
Βαθμός:
Υπογραφή:
Ημερομηνία:

2. Δεύτερος Βαθμολογητής
Βαθμός:
Υπογραφή:
Ημερομηνία:
Γενικός βαθμός:

Η συγγραφέας Σαλλή Παναγιώτα Μυρτώ βεβαιώνει ότι το περιεχόμενο του παρόντος έργου είναι αποτέλεσμα προσωπικής εργασίας και ότι έχει γίνει η κατάλληλη αναφορά στις εργασίες τρίτων, όπου κάτι τέτοιο ήταν απαραίτητο, σύμφωνα με τους κανόνες ακαδημαϊκής δεοντολογίας.

Υπογραφή:
Ημερομηνία:

Περίληψη

Στην παρούσα έρευνα μελετήθηκαν οι διομαδικές σχέσεις, η ηγεσία, η συνοχή και γενικότερα οι ομαδικές διεργασίες ανάμεσα σε μέλη αθλητικών ομάδων βόλεϊ. Συγκεκριμένα, διερευνήθηκε ο τρόπος με τον οποίο οι παίκτες και οι παίκτριες κατασκευάζουν ρητορικά την ηγεσία, την ομάδα, την οικογένεια αλλά και ο τρόπος που αντιμετωπίζουν και αποδίδουν τις νίκες και τις ήττες. Στην έρευνα συμμετείχαν άντρες αθλητές και γυναίκες αθλήτριες από δύο ερασιτεχνικές ομάδες βόλεϊ που υποβλήθηκαν σε ομαδικές συνεντεύξεις, και δύο γυναίκες αθλήτριες από άλλες ομάδες βόλεϊ που υποβλήθηκαν σε ατομικές συνεντεύξεις. Για την επεξεργασία των δεδομένων που προέκυψαν από την έρευνα χρησιμοποιήθηκε η τεχνική της θεματικής ανάλυσης, παρουσιάζοντας τις περιγραφές των συμμετεχόντων/ουσών πάνω σε θέματα όπως οι διακρίσεις, οι συγκρούσεις, η σχέση προπονητή-αθλητή. Αυτό που παρατηρήθηκε από την έρευνα ήταν ότι γινόταν διάκριση μεταξύ ατομικού και συλλογικού στις αποδόσεις επιτυχίας και αποτυχίας. Ενδιαφέρον, είχε επίσης, ότι οι παίκτες και οι παίκτριες παρομοίασαν την ομάδα με οικογένεια καθώς και οι σχέσεις που ανέφεραν ότι είχαν με τους συμπαίκτες/κτριες τους και τον/ην προπονητή/τρια τους.

Λέξεις κλειδιά: Ομαδικές διεργασίες, αθλητικές ομάδες, εννοιολογήσεις ομάδας, ηγεσία, αποδόσεις.

Abstract

In the present research, intergroup relations, leadership, cohesion and, in general, group processes among members of volleyball sports teams were studied. In particular, it was investigated the way in which players rhetorically construct leadership, team, family, but also the way they deal with and attribute victories and defeats. The research included male and female athletes from two amateur volleyball teams who underwent group interviews, and two female athletes from other volleyball teams who underwent individual interviews. To process the data resulting from the research, the technique of thematic analysis was used, presenting the descriptions of the participants on topics such as discrimination, conflicts, the coach-athlete relationship. What was observed from the research was that a distinction was made between individual and collective in the attributions of success and failure. It was also interesting that the players likened the team to a family but the relationships they mentioned they had with their teammates and their coach were also interesting.

Keyword: group processes, sports teams, group conceptualizations, leadership, attributions

Πίνακας περιεχομένων

Περίληψη	3
Εισαγωγή	6
Ταυτότητα.....	7
<i>Εννοιολόγηση.....</i>	<i>7</i>
<i>Είδη Ταυτοτήτων .....</i>	<i>8</i>
<i>Κατασκευή της ταυτότητας.....</i>	<i>9</i>
<i>Η Θεωρία Κοινωνικής Ταυτότητας.....</i>	<i>11</i>
Συνοχή ομάδας, μέγεθος ομάδας, στενές σχέσεις	12
Εγγύτητα στην ομάδα, αίσθηση οικογένειας.....	13
Σχέση προπονητή- αθλητή	14
Ηγεσία	16
Απόδοση ευθυνών και θεωρία απόδοσης.....	18
Συγκρούσεις.....	20
Διακρίσεις	22
Μεθοδολογία.....	24
<i>Συμμετέχοντες/ουσες.....</i>	<i>24</i>
<i>Μέσα και διαδικασία συλλογής δεδομένων.....</i>	<i>25</i>
<i>Ανάλυση δεδομένων.....</i>	<i>26</i>
Ανάλυση	28
<i>Εισαγωγή .....</i>	<i>28</i>
<i>Θεματικές ενότητες .....</i>	<i>29</i>
<i>Διάκριση ομάδας- ατόμου .....</i>	<i>29</i>
<i>Εγγύτητα (ηλικία, πολλές ώρες συναναστροφής, συναναστροφή εκτός γηπέδου, προσωπικά θέματα) .....</i>	<i>30</i>
<i>Σημασία αγώνων (προσπάθεια/νίκη, αποδόσεις ήττας, διαχείριση ήττας, αποδόσεις νίκης).....</i>	<i>36</i>
<i>Κατασκευή του ηγέτη, σχέση προπονητή-αθλητή.....</i>	<i>41</i>
<i>Κατασκευή της ομάδας (κατασκευή της ομάδας ως οικογένειας), παραμονή στην ομάδα.....</i>	<i>44</i>
<i>Ένταξη νέου μέλους στην ομάδα, ύπαρξη διακρίσεων ανάμεσα στα μέλη της ομάδας, μη ανάλυση προσωπικών θεμάτων με τον προπονητή .....</i>	<i>47</i>
<i>Αντιμετώπιση συγκρούσεων .....</i>	<i>52</i>
Συμπεράσματα.....	53
Βιβλιογραφία	54

Εισαγωγή

Ο σκοπός αυτής της εργασίας είναι να μελετήσει πώς λειτουργεί μια αθλητική ομάδα, τα ζητήματα συνοχής και συγκρούσεων ανάμεσα στα μέλη της, η ένταξη νέων μελών, και την εννοιολόγηση της ομάδας αυτής καθαυτής, αναγνωρίζοντας ότι αναφέρεται σε μια «ομάδα» με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά. Για να μελετήσω όλα τα παραπάνω έκανα ποιοτική έρευνα και συγκεκριμένα ημι-δομημένες συνεντεύξεις τόσο ομαδικές, στις οποίες συμμετείχαν κάποια μέλη μιας ομάδας βόλεϊ, όσο και ατομικές, στις οποίες συμμετείχε ένα μόνο μέλος από κάποια ομάδα βόλεϊ. Ο λόγος που αυτό το θέμα μπορεί να θεωρηθεί σημαντικό είναι γιατί έχει ενδιαφέρον να εξετάσουμε πώς σκέφτονται οι αθλητές για τους συμπαίκτες τους, πώς αλληλεπιδρούν με αυτούς, ποιες είναι οι σχέσεις με τον προπονητή ή τον αρχηγό της ομάδας, πώς αντιμετωπίζουν τις νίκες ή τις ήττες της ομάδας, πώς βλέπουν την είσοδο ενός νέου μέλους στην ομάδα, πώς ορίζουν οι ίδιοι οι παίκτες τον εαυτό τους μέσα από την ομάδα.

Για να εξετάσω όλα τα παραπάνω χρειάστηκε να μελετήσω ορισμένες έννοιες που ανήκουν στον κλάδο της κοινωνικής ψυχολογίας, κυρίως, αλλά και κάποιες που ανήκουν στον κλάδο της αθλητικής ψυχολογίας. Μια σχετική έννοια είναι η ταυτότητα, καθώς μελετώντας την μπορεί κάποιος να κατανοήσει το πώς οι άνθρωποι ενσωματώνονται στην κοινωνία και αλληλεπιδρούν μεταξύ τους. Ακόμα, ασχολήθηκα με τη θεωρία της κοινωνικής ταυτότητας για να μπορέσω να κατανοήσω τους τρόπους και τους λόγους για τους οποίους επιλέγει κάποιος να ενταχθεί σε μια ομάδα. Στην συνέχεια, μελετήθηκαν έννοιες όπως η συνοχή, η εγγύτητα και γενικότερα τα συστατικά που θεωρούνται απαραίτητα για να είναι μια ομάδα λειτουργική και τα μέλη της να συνυπάρχουν αρμονικά. Στην παρούσα εργασία έγινε αναφορά και στη σχέση που χρειάζεται να έχει ο προπονητής με τον αθλητή και στα χαρακτηριστικά από τα οποία αυτή θα πρέπει να εμφορείται για να είναι αποτελεσματική. Επιπλέον, αναφέρθηκα εκτεταμένα στην έννοια της ηγεσίας καθώς θεωρείται ότι αυτός που ηγείται μιας ομάδας διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην δυναμική της και στον τρόπο που την επηρεάζει, καθώς είναι υπεύθυνος για τη λήψη σημαντικών αποφάσεων.

Ο «ηγέτης» μιας ομάδας θεωρείται υπεύθυνος για πολλά πράγματα και κάποιο θα μπορούσαν να πουν ότι μπορεί να ευθύνεται για μια νίκη ή για μια ήττα της ομάδας του. Επομένως η απόδοση ευθυνών είναι ένα σημαντικό κομμάτι στον

αθλητισμό, καθώς στα αθλήματα γίνονται συχνά αγώνες και καθένας από αυτούς επιφέρει ένα αποτέλεσμα, είτε θετικό είτε αρνητικό. Μετά το πέρας του αγώνα η ομάδα καλείται να δει τι ή και ποιος ευθύνεται για το εκάστοτε αποτέλεσμα με σκοπό είτε να αλλάξουν πράγματα είτε να διατηρηθούν. Συνεπώς, οι θεωρίες απόδοσης μελετήθηκαν ως σχετικές για την έρευνα. Τέλος, ασχολήθηκα με τις συγκρούσεις αλλά και με τις διακρίσεις στο χώρο του αθλητισμού καθώς και όπως θα δούμε παρακάτω, σε αυτό τον χώρο είναι αρκετά πιθανό να συναντήσουμε τέτοιες περιστάσεις.

Ταυτότητα

Εννοιολόγηση

Η πρώτη έννοια που είναι χρήσιμο να μελετήσουμε σε αυτή την εργασία είναι η έννοια της ταυτότητας. Σύμφωνα με Burke και Reitzes, το ενδιαφέρον για μελετηθεί η έννοια της ταυτότητας προέκυψε από την ανάγκη να γίνει κατανοητός ο τρόπος λειτουργίας της κοινωνίας αλλά και το πώς τα μέλη της ενσωματώνονται σε αυτήν και αλληλεπιδρούν μεταξύ τους. Γενικά, μπορεί κάποιος να ορίσει την ταυτότητα ως «ένα κοινό σύνολο νοημάτων που τοποθετούν τα άτομα σε συγκεκριμένους ρόλους στην κοινωνία (για παράδειγμα, η ταυτότητα του ρόλου του γονέα, του εργαζόμενου, του συζύγου ή του δασκάλου), ως μέλη συγκεκριμένων ομάδων στην κοινωνία (για παράδειγμα, μέλος μιας εκκλησίας, μιας λέσχης βιβλίου) και ως άτομα με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά που τα καθιστούν μοναδικά από τους άλλους (για παράδειγμα, ταυτότητα αθλητή). Επομένως, αυτό που προκύπτει είναι ότι υπάρχουν πολλών ειδών ταυτότητες (Burke & Reitzes, 1980).

Σύμφωνα με τον Bucholtz και τον Hall, η ταυτότητα δεν θεωρείται ως κάτι που είναι έμφυτο σε ένα άτομο, ούτε ως μια σταθερή δομή που εντοπίζεται στον ατομικό ψυχισμό ή σε σταθερές κοινωνικές κατηγορίες αλλά προκύπτει ως αποτέλεσμα της αλληλεπίδρασης. Η ταυτότητα θεωρείται ως ένα αναδύομενο προϊόν αλληλεπίδρασης παρά ως μια προϋπάρχουσα συνθήκη που κατασκευάζεται όχι μεμονωμένα, αλλά σε συνάρτηση με όλους όσους συμμετέχουν σε αυτή την αλληλεπίδραση. Από αυτή την άποψη, είναι παρόμοια με άλλα πλαίσια που θεωρούν τον ρόλο του κοινού και των συμμετεχόντων σε μια αλληλεπίδραση ως επιδραστικό στο στυλ του λόγου. Επιπλέον, η ταυτότητα μπορεί να οικοδομηθεί από τη θέση που

παίρνουν τα άτομα σε σχέση με άλλους ανθρώπους και με τα θέματα που αναφέρονται στον λόγο τους (Wilson, 2011).

Είδη Ταυτοτήτων

Σύμφωνα με τους Burke & Reitzes, τα είδη των ταυτοτήτων είναι τρία και είναι οι ταυτότητες ρόλου, οι ομαδικές ταυτότητες και οι ατομικές ταυτότητες. Ο διαχωρισμός αυτός γίνεται για να κατανοήσει κανείς τον τρόπο με τον οποίο συνδέονται τα άτομα με διάφορες πτυχές των κοινωνικών δομών (ρόλοι και ομάδες), ενώ ταυτόχρονα επιδιώκουν να εδραιώσουν τη ιδιαιτερότητά τους ως ανθρώπινα όντα (πρόσωπα). (Burke & Reitzes, 1980). Επίσης, μερικές φορές, οι ατομικές ταυτότητες, οι ομαδικές ταυτότητες αλλά και οι ταυτότητες ρόλων σε κάποιες περιπτώσεις είναι δύσκολο να διαχωριστούν καθώς περιπλέκονται μεταξύ τους. (Wilson, 2011).

Η απόκτηση της ομαδικής ταυτότητας, η οποία σχετίζεται σε μεγαλύτερο βαθμό με αυτή την εργασία, μπορεί να προκύψει μετά από αλληλεπίδραση με ένα συγκεκριμένο σύνολο άλλων ατόμων, όπως είναι το σχολείο, η δουλειά, η οικογένεια ή κάποια άλλη ομάδα στην οποία να ανήκει κάποιος. Για να έχει κάποιος το αίσθημα της ομαδικής ταυτότητας χρειάζεται να πληρούνται κάποιες προϋποθέσεις όπως ότι αυτά τα άτομα έχουν κοινά ενδιαφέροντα, ότι προσπαθούν να εκπληρώσουν παρόμοιους στόχους και να συμμετέχουν στις δραστηριότητες της ομάδας. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι ομαδικές ταυτότητες διαφέρουν από τις κοινωνικές ταυτότητες, δηλαδή τις έννοιες που σχετίζονται με την ταύτιση ενός ατόμου με μια κοινωνική κατηγορία (Burke, 2012). Από την άλλη, οι ατομικές ταυτότητες μπορούν να διαμορφωθούν με βάση τα προσωπικά χαρακτηριστικά των ατόμων που τα διακρίνουν ως μοναδικά, κι όχι με βάση κάποιον ρόλο που κατέχουν ως μέλη μιας ομάδας (Burke & Stets, 2009).

Σύμφωνα με τους Chen και Li, η ομαδική ταυτότητα επηρεάζει την ατομική συμπεριφορά και πολλά πειράματα στην κοινωνική ψυχολογία εξετάζουν αν και σε ποιο βαθμό οι άνθρωποι αλληλεπιδρούν διαφορετικά με τα μέλη εντός και εκτός ομάδας. Κάποια από αυτά επιβεβαιώνουν το εύρημα του Tajfel ότι η ιδιότητα του μέλους μιας ομάδας δημιουργεί μια θετικότητα εντός ομάδας με τρόπους που ευνοούν την εσωτερική ομάδα σε βάρος της εξωτερικής ομάδας. Σε ένα πείραμα που διεξήχθη, τα υποκείμενα κατανέμονται τυχαία σε ομάδες, οι οποίες έχουν δημιουργηθεί χωρίς κάποιον συγκεκριμένο τρόπο. Στη συνέχεια, τα υποκείμενα

αποδίδουν πόντους σε ανώνυμα μέλη τόσο της δικής τους ομάδας όσο και της άλλης ομάδας. Σε αυτές τις μελέτες, τα υποκείμενα τείνουν να απονέμουν περισσότερους βαθμούς σε άτομα που προσδιορίζονται ως μέλη της ομάδας στην οποία ανήκουν οι ίδιοι. Πειράματα που αφορούσαν αξιολογήσεις μελών εντός και εκτός ομάδας διαπίστωσαν ότι οι συμμετέχοντες τείνουν να βαθμολογούν τα μέλη εντός ομάδας υψηλότερα σε σχέση τα μέλη που ήταν εκτός ομάδας (Chen, & Li, 2009)

Κατασκευή της ταυτότητας

Στην συνέχεια, έχει σημασία να μιλήσουμε για το πώς ή έννοια της ταυτότητας που περιγράφηκε παραπάνω, κατασκευάζεται από τους ίδιους τους ανθρώπους με τα λεγόμενά τους, καθώς αυτό σχετίζεται και με την έρευνά που θέλουμε να διεξάγουμε. Σύμφωνα με τις Zuccheromaglio και Alby, η ταυτότητα δεν πρέπει να θεωρείται ως «μια καθαρή και σταθερή μονάδα αλλά ως ένα άθροισμα και από πολλαπλές πράξεις συμμετοχής». Ακόμα, τόνισαν πως ο λόγος είναι διάχυτος και πως στο πλαίσιο του συνεχούς λόγου είναι εφικτό να επιλέξει κανείς ανάμεσα σε διαφορετικούς τρόπους για να περιγράψει την ταυτότητα του ατόμου και των άλλων, καθώς η μεταβλητότητα της κατάστασης είναι ένα εγγενές χαρακτηριστικό του λόγου και των κοινωνικών ενεργειών με την έννοια ότι ο λόγος εκτελεί πάντα πράξεις, κατασκευάζεται για συγκεκριμένες περιπτώσεις, αποτελώντας έτσι τα νοήματα αυτών των περιστάσεων (Zuccheromaglio, & Alby, 2011).

Ένα δεδομένο κίνητρο ταυτότητας μπορεί να εκδηλωθεί όχι μόνο σε πολλαπλά επίπεδα αυτο-αναπαράστασης (προσωπικά και κοινωνικά κίνητρα ταυτότητας) αλλά και σε πολλαπλά επίπεδα ανάλυσης (ατομικό και ομαδικό επίπεδο). Επομένως, τρεις περιπτώσεις των ίδιων κινήτρων ταυτότητας θα μπορούσαν θεωρητικά να επηρεάσουν την κατασκευή της ταυτότητας της ομάδας κι αυτές είναι η προσωπική, η κοινωνική και η συλλογική. Ως παράδειγμα, θα μπορούσε κάποιος να ταυτιστεί με μια ομάδα επειδή τον κάνει να αισθάνεται ξεχωριστός (κίνητρο προσωπικής ταυτότητας), επειδή αντιλαμβάνεται την ομάδα ως κάτι που θα τον διακρίνει από τους άλλους (κίνητρο κοινωνικής ταυτότητας), ή επειδή τα μέλη της ομάδας αντιλαμβάνονται συλλογικά την ομάδα ως κάτι που τους διακρίνει (κίνητρο συλλογικής ταυτότητας). Η αποκάλυψη των μοναδικών επιπτώσεων κάθε κινήτρου ταυτότητας, που παρουσιάζεται σε καθένα από αυτά τα επίπεδα, είναι μεγάλης σημασίας για την κατανόηση της ομαδικής ταύτισης, αλλά αυτό απαιτεί

πολυπαραγοντική και πολυεπίπεδη έρευνα που μελετά τις συνδυασμένες επιδράσεις των πολλαπλών κινήτρων ταυτότητας τόσο σε προσωπικό όσο και σε κοινωνικό επίπεδο αυτο-αναπαράστασης και σε ατομικό και ομαδικό επίπεδο ανάλυσης (Thomas, Brown, Easterbrook, Vignoles, Manzi, D'Angelo, & Holt, 2017).

Επίσης, σύμφωνα με τους Zuccheromaglio και Alby, ο κάθε αθλητής έχει πάνω από μία ταυτότητες, και ανάλογα την περίσταση επιλέγει να εξωτερικεύσει κάποια συγκεκριμένη. Αυτό μπορεί να εξαρτηθεί από την σχέση που έχουν οι συμμετέχοντες μεταξύ τους, τους ρόλους που έχουν αλλά και το αντικείμενο αλληλεπίδρασης. Επομένως, η τοποθέτηση ταυτότητας πλαισιώνεται ως μια πρακτική λόγου στην οποία συμμετέχουν όλα τα μέλη της ομάδας που αλληλεπιδρούν και δεν είναι μια ατομική διαδικασία που λαμβάνει υπόψη το κοινωνικό πλαίσιο (Ochs, Gonzales, & Jacoby, 1996). Αντίθετα, το ίδιο το πλαίσιο διαδραματίζει ενεργό ρόλο όχι μόνο στο να επιτρέπει τη χρήση ορισμένων πιθανών επιλογών από τους συμμετέχοντες αλλά και στον καθορισμό της πρόσβασης των ατόμων στη διαδικασία τοποθέτησης (Zuccheromaglio, & Alby, 2011).

Μετά από μια ήττα, οι δείκτες της κοινωνικής ταυτότητας της ίδιας και των άλλων χρησιμοποιήθηκαν πολύ πιο συχνά από ό,τι σε μια κατάσταση μετά τη νίκη. Αυτό είναι ενδεικτικό ότι οι παίκτες και ο προπονητής ένιωσαν έντονη την ανάγκη να διαφοροποιήσουν τις κοινωνικές ταυτότητες ομάδων ή υποομάδων στις οποίες θα μπορούσε να αποδοθεί συγκεκριμένη ευθύνη σε περίπτωση ήττας. Τα μέλη της αθλητικής ομάδας τμηματοποιούν τον κοινωνικό κόσμο τους και τους άλλους για να επιτύχουν τους ρητορικούς τους στόχους. Τοποθετώντας τον εαυτό τους και τους άλλους σε «ομάδες» παρουσιάζουν και μοιράζονται μια συγκεκριμένη αναπαράσταση/ερμηνεία της πραγματικότητας. Έρευνα που διεξήχθη, έδειξε ότι τα μέλη επιδιώκουν να προσδιορίσουν τις συγκεκριμένες συνεισφορές που έχουν οι τεχνικοί τομείς στις ήττες (για παράδειγμα: «φτάνει οι αμυνόμενοι...»), ενώ στην περίπτωση της νίκης δεν υπάρχει συγκεκριμένη ανάλυση συμπεριφοράς στον αγωνιστικό χώρο, με την αξία να αποδίδεται αδιακρίτως στο σύνολο της ομάδας (για παράδειγμα: «Είναι η αξία της ομάδας») (Zuccheromaglio, & Alby, 2011).

Η Θεωρία Κοινωνικής Ταυτότητας

Εφόσον αναλύσαμε την έννοια της ταυτότητας, είναι χρήσιμο να ασχοληθούμε και με την θεωρία της κοινωνικής ταυτότητας καθώς ασχολείται με τις ομάδες και στην παρούσα εργασία είναι αυτό με το οποίο θα ασχοληθούμε. Η θεωρία της κοινωνικής ταυτότητας αναπτύχθηκε από τους Tajfel και Turner με σκοπό την κατανόηση της ψυχολογικής βάσης του διο-ομαδικού διαχωρισμού. Αυτή θεωρία υποστηρίζει ότι η κοινωνική ταυτότητα αποτελείται από τρία κύρια συστατικά τα οποία είναι η κατηγοριοποίηση, η ταύτιση και η σύγκριση (Haslam, Reicher, & Reynolds, 2012). Το πρώτο συστατικό, η κατηγοριοποίηση, είναι «η διαδικασία κατάταξης των ανθρώπων, συμπεριλαμβανομένου του εαυτού μας, σε κατηγορίες». Ένας τρόπος για τον ορισμό των ανθρώπων είναι με την ένταξή τους σε κατηγορίες όπως για παράδειγμα της γυναίκας, του στρατιώτη, του μουσουλμάνου. Επιπλέον, η αυτό-εικόνα κάποιου συνδέεται με το σε ποιες κατηγορίες ανήκει. Σε αρκετά πειράματα που έχουν γίνει στην κοινωνική ψυχολογία έχει φανερωθεί ότι οι άνθρωποι μπορεί να τοποθετήσουν τον εαυτό τους είτε τους γύρω τους σε μια κατηγορία εύκολα (Major, Mendes, & Dovidio, 2013).

Όπως αναφέρθηκε, το δεύτερο συστατικό της κοινωνικής ταυτότητας είναι η ταύτιση η οποία αποτελεί «μια διαδικασία μέσω της οποίας οι άνθρωποι μπορούν να συσχετιστούν με κάποιες ομάδες». Σύμφωνα με τους Tajfel και Turner, υπάρχουν δύο ειδών ομάδες οι οποίες είναι οι εσωτερικές και οι εξωτερικές. Οι πρώτες είναι αυτές με τις οποίες ταυτίζονται οι άνθρωποι και οι δεύτερες είναι αυτές που δεν ταυτίζονται. Το τρίτο στοιχείο της θεωρίας είναι η σύγκριση και είναι «η διαδικασία κατά την οποία τα άτομα συγκρίνουν την δική τους ομάδα με άλλες ομάδες αλλά έχοντας στον νου τους μια ευνοϊκή προκατάληψη για την ομάδα στην οποία οι ίδιοι ανήκουν». Ο McDermott, 2004, μελετώντας την θεωρία της κοινωνικής ταυτότητας καταλήγει στο συμπέρασμα ότι οι ομάδες στις οποίες ανήκουν οι άνθρωποι είναι υψίστης σημασίας για αυτούς. Επίσης, υποστήριζε ότι όταν κάποιο άτομο δει τον εαυτό του ως μέλος μιας ομάδας, αντλεί αυτοεκτίμηση και θετικά συναισθήματα από την συμμετοχή του στην ομάδα (McDermott, 2004).

Μια ιδέα για έρευνα που έχει την βάση της στην θεωρία της κοινωνικής ταυτότητας είναι ότι οι ομάδες δεν είναι απλά ένα σύνολο εξωτερικών χαρακτηριστικών του κόσμου που παρέχουν ένα σκηνικό για ατομική συμπεριφορά. Αντιθέτως, υποστηρίζεται η άποψη ότι διαμορφώνουν και μεταμορφώνουν ποιοτικά την ψυχολογία μέσω της ιδιότητάς τους να εσωτερικεύονται ως μέρος της αίσθησης του εαυτού ενός ατόμου. Από αυτή την οπτική, ο εαυτός μπορεί να θεωρηθεί ως μια ευαίσθητη στο πλαίσιο διαδικασία στην οποία ο αυτοπροσδιορισμός ποικίλλει ως συνάρτηση του επικρατούντος κοινωνικού σκηνικού (Rees, & et al., 2015).

Σύμφωνα με τους Haslam, Steffens και Peters, η κοινωνική ταυτότητα εκτός από το γεγονός ότι αποτελεί την βάση για την κοινωνική αντίληψη στην οποία βλέπει κανείς τον εαυτό του και τους άλλους ως προς τις συμμετοχές τους στην ομάδα, σχετίζεται και με κοινωνική επιρροή. Μπορεί να το διαπιστώσει κανείς μέσω μιας ποδοσφαιρικής ομάδας, για παράδειγμα, λαμβάνοντας υπόψη πως η κοινωνική ταυτότητα δεν δομεί απλά την αντίληψη ώστε οι παίκτες να δρουν «ένας για όλους» και «όλοι για έναν» αλλά, επίσης, καθορίζει την συμπεριφορά αλλά και τις προσδοκίες ως προς αυτήν. Για παράδειγμα, θα καθορίσει όχι μόνο το σε ποιον θα πασάρει κάποιος την μπάλα και ποιος θα περίμενε να του την πασάρει, αλλά με ποιον θα συζητήσει διάφορες τακτικές και από ποιον θα πάρει οδηγίες. Μετά από έρευνες βρέθηκε ότι η κοινωνική ταυτότητα σχετίζεται και με το ποιον επηρεάζεται κάποιος αλλά και με το ποιος τον επηρεάζει. Η ικανότητα ενός άλλου ατόμου να μας επηρεάζει εξαρτάται από το γεγονός ότι θεωρεί ότι ενσωματώνει μια κοινωνική ταυτότητα την οποία μοιραζόμαστε, όπως και η ικανότητά μας να τους επηρεάζουμε (Haslam, Steffens, & Peters, 2019).

Συνοχή ομάδας, μέγεθος ομάδας, στενές σχέσεις

Μιλώντας για τις διομαδικές σχέσεις, έχει σημασία να δούμε τι χρειάζεται για να διατηρηθούν σωστά. Η συνοχή της ομάδας αποτελεί ένα θέμα που συχνά μελετάται σε ζητήματα που αφορούν την συμπεριφορά μικρών ομάδων (Mullen, & Copper, 1994). Σύμφωνα με τον Carron η συνοχή μπορεί να οριστεί ως «μια δυναμική διαδικασία που αντικατοπτρίζεται στην τάση μιας ομάδας να παραμένει ενωμένη στην επιδίωξη της κάλυψης των στόχων της ή/και στην ικανοποίηση των ενεργών αναγκών των μελών» (Carron, Bray, & Eys, 2002).

Η ύπαρξη συνοχής μέσα σε μια ομάδα ίσως να αποτελούσε σημαντικό παράγοντα πρόβλεψης της απόδοσης της ομάδας (Mullen, & Copper, 1994). Για πολλές μικρές αθλητικές ομάδες, ο κυριότερος λόγος για να παραμείνουν μαζί είναι να αυξήσουν τις δυνατότητες επιτυχίας. Επειδή η επιτυχία της ομάδας φαίνεται να είναι ο απόλυτος στόχος, πολλοί ερευνητές πιστεύουν ότι υπάρχει μια δυνατή σχέση μεταξύ συνοχής και επίδοσης. Έρευνες έχουν αποδείξει ότι η επιτυχία μιας ομάδας συνδέεται με την συνοχή της (Turman, 2003). Ακόμα, υποστηρίζεται ότι οι αθλητές που αντιλαμβάνονται τη συνοχή της ομάδας είναι πιο πιθανό να παραμείνουν στην ομάδα. Επιπλέον, ορισμένες τεχνικές προπονητικής αλληλεπίδρασης μπορούν να έχουν ισχυρές επιπτώσεις στα επίπεδα συνοχής της ομάδας. Τέτοιες τεχνικές είναι ο σαρκασμός, οι λόγοι που μπορούν να παρακινήσουν κάποιον (“motivational speeches”), η ποιότητα του αντιπάλου. Τέλος, εμφανίζεται μια ισχυρή σύνδεση μεταξύ της ηγετικής συμπεριφοράς και της συνοχής (Ishak, 2017).

Επιπλέον, το μέγεθος της ομάδας υποστηρίζεται ότι επηρεάζει την σημασία πολλών άλλων φαινομένων, όπως είναι το φαινόμενο της ηγεσίας, της διαφορετικότητας αλλά και το φαινόμενο μεροληψίας εντός ομάδας. Οι μεγαλύτερες ομάδες τείνουν να αποθαρρύνουν την εξάρτηση μεταξύ των μελών της ομάδας. Επιπλέον, έχει αποδειχθεί ότι καθώς το μέγεθος της ομάδας αυξάνεται, το ενδιαφέρον των μελών της ομάδας για την ίδια ομάδα και η απόδοση των μελών της ομάδας επίσης μειώνεται. Σε πιο μεγάλες ομάδες, είναι πιθανό, τόσο η συνοχή όσο και η απόδοση να οδηγούνται σε χαμηλά επίπεδα. Ως αποτέλεσμα, η επίδοση της συνοχής μπορεί να είναι ισχυρότερη μεταξύ των μικρότερων ομάδων και ασθενέστερη μεταξύ των μεγαλύτερων ομάδων (Mullen, & Copper, 1994).

Εγγύτητα στην ομάδα, αίσθηση οικογένειας

Εκτός από την συνοχή, για να λειτουργεί ομαλά μια ομάδα, είναι απαραίτητο να υπάρχει εγγύτητα ανάμεσα στα μέλη. Από έρευνα που έγινε σε ομάδα σόφτμπολ, οι παίκτριες υποστήριξαν ότι μέσω αυτής της ενασχόλησης δημιούργησαν πολύτιμες κοινωνικές σχέσεις. Ακόμα, οι παίκτριες φανέρωσαν ότι περνούσαν χρόνο και εκτός γηπέδου καθώς μπορεί να οργάνωναν ταξίδια μαζί ή και να έτρωγαν μαζί. Τέτοιες δραστηριότητες, συνέβαλαν στο να βιώσουν χαρά οι συμμετέχουσες και να αναπτύξουν δεσμούς με τις συμπαίκτριές τους αλλά και την αίσθηση ότι είναι μέρος

μιας ευρύτερης κοινότητας σόφτμπολ (Choi, Liechty, Naar, West, Wong, & Son, 2022).

Αναφορά έγινε από τις παίκτριες και για το θέμα του ανταγωνισμού όπου κάποιες υποστήριξαν ότι αποτέλεσε αιτία για την διευκόλυνση των κοινωνικών συνδέσεων καθώς ανέφεραν ότι παρόλο που προσπαθούσαν να παίξουν καλά και να υπάρχει ανταγωνιστικότητα έδιναν σημασία στα συναισθήματα και την καλή θέληση μεταξύ των συμπαικτών/τριών τους. Φρόντιζαν να μην τσακώνονται και να μην θυμώνουν με τους άλλους αλλά ήταν πιο πιθανό να θυμώσουν με τον ίδιο τους τον εαυτό για κάποιο λάθος που μπορεί να είχαν κάνει. Ακόμα, υποστηρίζουν ότι ακόμα κι αν έχαναν δεν στεναχωριούνταν γιατί έδιναν προτεραιότητα στην ομάδα και την απόλαυση του παιχνιδιού (Choi, & et al., 2022).

Γενικά, οι παίκτριες θεωρούσαν την νίκη και την ήττα ως ομαδική προσπάθεια και έδειχναν ομαδικό πνεύμα ως προς την προσέγγισή τους για τον ανταγωνισμό. Επιπλέον, οι παίκτριες ήταν έτοιμες να παραχωρήσουν την θέση τους στον αγώνα σε κάποια συμπαίκτριά τους που ήθελε κι εκείνη να μπει να παίξει. Επικρατούσε ένα κλίμα υποστήριξης ανάμεσα στις συμπαίκτριες και υπήρχε μια εγγύτητα που τις συνέδεε. Όλα όσα περιέγραψαν οι παίκτριες παραπάνω και υποστήριξαν για τις κοινωνικές τους συναναστροφές επιβεβαιώθηκαν όταν παρομοίασαν την ομάδα τους με οικογένεια. Το παιχνίδι που έπαιζαν, το σόφτμπολ, διευκόλυνε τις κοινωνικές δραστηριότητες εντός και εκτός γηπέδου, οι οποίες προώθησαν τις κοινωνικές αλληλεπιδράσεις και οδήγησαν στην ανάπτυξη φιλιών. Ως πιο σημαντικό, οι παίκτριες ανέφεραν το γεγονός ότι πήγαιναν για φαγητό μετά την προπόνηση. Υποστήριξαν ότι μέσα στην ομάδα ένιωθαν να υπάρχει συντροφικότητα, να κυριαρχεί η «αίσθηση του ανήκειν» και το ομαδικό πνεύμα (Choi, & et al., 2022).

Σχέση προπονητή- αθλητή

Υπάρχει κι άλλη μια παράμετρος η οποία διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην ομαλή λειτουργία της ομάδας. Στον αθλητισμό, υπάρχουν διαπροσωπικές σχέσεις εντός της ομάδας ή του συλλόγου όπου οι προπονητές αλληλεπιδρούν τακτικά με αθλητές, βοηθούς προπονητές, ιατρικούς και υποστηρικτικούς ιατρούς καθώς και με διοικητικούς υπαλλήλους (Bennie, & O'Connor, 2012). Οι αποτελεσματικές σχέσεις του προπονητή και του αθλητή θεωρούνται πολύ σημαντικές για την ομαλή

λειτουργία της ομάδας. Η Jowett έχει ορίσει τη θετική σχέση προπονητή-αθλητή ως «μια κατάσταση που επιτυγχάνεται όταν η εγγύτητα προπονητών και αθλητών (π.χ. διαπροσωπικά αισθήματα εμπιστοσύνης, σεβασμός και εκτίμηση), δέσμευση (π.χ. διαπροσωπικές σκέψεις και προθέσεις που στοχεύουν στη διατήρηση της σχέσης με την πάροδο του χρόνου) και η συμπληρωματικότητα (δηλαδή, οι διαπροσωπικές συμπεριφορές συνεργασίας, όπως η ανταπόκριση και η φιλικότητα) λειτουργούν αμοιβαία» (Short, & Short, 2005).

Σύμφωνα με τους ερευνητές η θέση του προπονητή διαδραματίζει σημαντικό ρόλο καθώς μπορεί να επιτρέψει στους αθλητές να επιτύχουν υψηλά επίπεδα απόδοσης αλλά και να συμβάλλει στη σωματική και ψυχολογική ανάπτυξη των αθλητών. Για να γίνει αυτό, χρειάζεται να τους δίνει κίνητρα αλλά και να δημιουργεί για αυτούς τις κατάλληλες συνθήκες μάθησης (Short, & Short, 2005). Ωστε να γίνουν τα παραπάνω, οι ερευνητές υποστηρίζουν ότι οι σχέσεις θα πρέπει να είναι αποτελεσματικές και να χαρακτηρίζονται από ειλικρίνεια, ενσυναίσθηση, αποδοχή, υποστήριξη, ανταπόκριση, σεβασμό, φροντίδα και συνεργασία (Jowett, Shanmugam, & Caccoulis, 2012). Είναι σημαντικό, να είναι επικοινωνιακοί, καλοί, να έχουν τις κατάλληλες γνώσεις για τις μεθόδους μάθησης και διδασκαλίας που σχετίζονται με το εκάστοτε άθλημα (Jowett, 2005). Όταν ένας προπονητής είναι ανοιχτός στο να δημιουργήσει σχέσεις με τους αθλητές του, κι είναι προσιτός δίνει στον παίκτη το ελεύθερο να συζητήσει μαζί του για πράγματα που τον απασχολούν με αποτέλεσμα να υπάρχει μια οικειότητα που βοηθάει στην αποτελεσματικότητα της ομάδας (Bennie, & O'Connor, 2012).

Έρευνα έχει φανερώσει ότι όταν ο προπονητής δείχνει σεβασμό και εμπιστοσύνη στον αθλητή, αυτό οδηγεί στο να δημιουργούνται θετικές σχέσεις ανάμεσά τους. Επίσης, ένας παίκτης θέλει να παίξει για έναν προπονητή που έχει σεβασμό, και τι αντίστοιχο ισχύει για τον προπονητή καθώς κι εκείνος θέλει να προπονήσει τον αθλητή που σέβεται. Είναι σημαντικό να υπάρχει αμοιβαία εμπιστοσύνη ώστε η ομάδα να λειτουργήσει με έναν ομαλό και αποτελεσματικό τρόπο (Bennie, & O'Connor, 2012).

Μερικοί προπονητές έχουν υποστηρίξει ότι πρέπει να δημιουργηθούν στενές σχέσεις μεταξύ προπονητή και αθλητή, προκειμένου να ενθαρρύνονται οι εμπλεκόμενοι να γίνουν σαν μια «οικογένεια». Υποστηρίζουν ότι οι παίκτες μπορεί να γίνουν σαν οικογένεια για τον προπονητή αλλά οι ίδιοι πρέπει να είναι προσεκτικοί ώστε να μην δεθούν πολύ συναισθηματικά, αλλά να διατηρήσουν κιάλας

μια οικογενειακή ατμόσφαιρα καθώς όλοι όσοι συμμετέχουν στην ομάδα να αισθάνονται άνετα και μέρος του ομαδικού περιβάλλοντος (Bennie, & O'Connor, 2012).

Ηγεσία

Όπως αναφέρθηκε, ο ρόλος του προπονητή αποτελεί ένα πολύ σημαντικό κομμάτι της ομάδας αλλά εξίσου σημαντικός είναι και ο ρόλος του ηγέτη. Η ηγεσία κατασκευάζεται ως μια θεμελιώδης πτυχή της αθλητικής απόδοσης, ιδιαίτερα στα ομαδικά αθλήματα. Η ηγεσία, από τη φύση της, εφαρμόζεται σε ένα ευρύ φάσμα τομέων και πλαισίων. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να δημιουργηθούν πολλοί ορισμοί για την ηγεσία. Για παράδειγμα, ο Barrow όρισε την ηγεσία ως «τη συμπεριφορική διαδικασία επιρροής ατόμων και ομάδων προς καθορισμένους στόχους», ενώ άλλος ερευνητής υιοθέτησε μια ελαφρώς διαφορετική προσέγγιση υποστηρίζοντας ότι «η ηγεσία είναι η κατάσταση στην οποία ο ηγέτης γνωρίζει τι πρέπει να γίνει και επηρεάζει άλλους να συνεργαστούν για να το κάνουν». Η ηγεσία για έναν αθλητή έχει οριστεί πιο συγκεκριμένα ως «ένας αθλητής, που κατέχει έναν επίσημο ή άτυπο ρόλο μέσα σε μια ομάδα, ο οποίος επηρεάζει μια ομάδα μελών της ομάδας για την επίτευξη ενός κοινού στόχου» (Loughead, Hardy, & Eys, 2006).

Σύμφωνα με τον Loughead, οι ηγέτες των αθλητικών ομάδων συμβάλλουν θετικά στη συνοχή της ομάδας, την ικανοποίηση των αθλητών, την ταύτιση της ομάδας, την εμπιστοσύνη και το γενικότερο κλίμα. Αντίθετα, αυτό μπορεί να αλλάξει όταν δεν εκπληρώνουν σωστά τον ηγετικό τους ρόλο, γεγονός που μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα επιζήμιες συνέπειες για την ομαδική εμπιστοσύνη και απόδοση της ομάδας. (Loughead, & et al., 2006).

Συσχετίζοντας την ηγεσία με την κοινωνική ταυτότητα, σύμφωνα με τους Stevens, Rees, Coffee, Haslam, Steffens και Polman, «η ηγεσία είναι μια διαδικασία κοινωνικής επιρροής, όπου η αποτελεσματικότητα ενός ηγέτη προέρχεται από την ικανότητά του/της να αναπτύσσει και να προωθεί μια αίσθηση κοινής κοινωνικής ταυτότητας μέσα στην ομάδα που ηγείται». Ο ηγέτης είναι αναγκαίο να έχει την ικανότητα να προωθεί, να εκπροσωπεί, να δημιουργεί και να ενσωματώνει μια κοινή αίσθηση μεταξύ των μελών αυτής της ομάδας (Haslam, Reicher, & Platow, 2020). Πιο συγκεκριμένα, η προσέγγιση αυτή υπεραμύνεται της άποψης ότι οι ηγέτες πρέπει να ενσωματώνουν τα χαρακτηριστικά της ομάδας που την κάνουν ξεχωριστή

και διαφορετική από άλλες ομάδες, να θέτουν ως πρώτο στόχο τα συμφέροντα της ομάδας και όχι τα δικά τους προσωπικά συμφέροντα. Ακόμα, ένας ηγέτης είναι πολύ σημαντικό να δημιουργεί ενεργά την αίσθηση του «εμείς» μεταξύ των μελών της ομάδας ορίζοντας τα όρια και το περιεχόμενο της ταυτότητας της ομάδας και τέλος, να αναπτύσσει και να ενοποιεί δομές, γεγονότα και δραστηριότητες που κάνουν την ομάδα σημαντική και που καθιστούν δυνατή την κοινή ταυτότητα της ομάδας (Stevens, Rees, Coffee, Haslam, Steffens, & Polman, 2018).

Επίσης, θεωρείται μια διαδικασία που επικεντρώνεται στην ικανότητα του ηγέτη να οικοδομήσει και να προωθήσει μια αίσθηση κοινής κοινωνικής ταυτότητας (μια αίσθηση του «εμείς») μεταξύ ηγετών και επίδοξων οπαδών. Από αυτή την άποψη, έχει υποστηριχθεί ότι οι αποτελεσματικοί ηγέτες συμμετέχουν στην ηγεσία ταυτότητας ορίζοντας τι είναι η ομάδα και διευκρινίζοντας τι αντιπροσωπεύει, ενσωματώνοντας τις κεντρικές ιδιότητες της ομάδας, προωθώντας και υπερασπίζοντας τους στόχους και τα συμφέροντα της ομάδας και υλοποιώντας δραστηριότητες και γεγονότα που δίνουν τη δυνατότητα στα μέλη της να βιώσουν τη συλλογική τους ταυτότητα. Υποστηρίζοντας αυτές τις ιδέες, η έρευνα δείχνει ότι η εμπλοκή των ηγετών στην ηγεσία ταυτότητας σχετίζεται με μια σειρά από ευεργετικά ατομικά και ομαδικά αποτελέσματα, συμπεριλαμβανομένης της εμπιστοσύνης των μελών της ομάδας στους ηγέτες τους, της ικανοποίησης από την εργασία, της βοηθητικής συμπεριφοράς και της ευημερίας στη μορφή μειωμένης εξουθένωσης (Krug, Haslam, Otto, Safi, & Steffens, 2021) Η ηγεσία ταυτότητας συνδέεται με μια σειρά θετικών αποτελεσμάτων για τους αθλητές, ενώ η ταύτιση της ομάδας φαίνεται να είναι ένας κεντρικός μηχανισμός που στηρίζει αυτή τη σχέση (Mertens, Boen, Steffens, Haslam, Bruner, Barker, Slatter, & Franssen, 2021).

Σύμφωνα με τους Franssen, Haslam, Steffens, Vanbeselaere, De Cuyper και Boen όταν ένας ηγέτης εκφράζει την εμπιστοσύνη που έχει στην ομάδα, αυτό είναι κάτι που μπορεί να επηρεάσει την κοινωνική ταύτιση των μελών της με την ίδια την ομάδα, αλλά εκτός αυτού μπορεί να ενισχύσει την εμπιστοσύνη που έχουν τα μέλη της ομάδας στην ίδια την ομάδα και στην ικανότητά τους να επιτελούν επιτυχώς τις ομαδικές συμπεριφορές που απαιτούνται για την επίτευξη συλλογικής επιτυχίας. Συγκεκριμένα, όταν ένας ηγέτης έχει εκφράσει την εμπιστοσύνη του, αυτό μπορεί να συμβάλλει στην ομαλότερη επικοινωνία μεταξύ των παικτών αλλά και στο να συγχαίρει ο ένας παίκτης τον άλλον ακόμα είτε μετά από μια επιτυχία είτε μετά από μια αποτυχία (Franssen, Haslam, Steffens, Vanbeselaere, De Cuyper, & Boen, 2015).

Όπως περιγράφηκε παραπάνω, ο ηγέτης μιας ομάδας έχει αρκετά δικαιώματα τα οποία σχετίζονται με την ανώτερη θέση του, όπως για το ποιος θα παίξει σε ποια θέση, για την στρατηγική που θα ακολουθηθεί στο εκάστοτε παιχνίδι. Αυτό δεν σημαίνει, όμως, ότι είναι υποχρεωμένος να χρησιμοποιήσει τα παραπάνω δικαιώματα καθώς έχει την δυνατότητα να μοιράσει αυτές τις αρμοδιότητες και να συμπεριλάβει και άλλους παίκτες σε αυτές τις αποφάσεις επιδεικνύοντας μια πιο συνεργατική στάση (Schnurr, File, Clayton, Wolfers, & Stavridou, 2021).

Απόδοση ευθυνών και θεωρία απόδοσης

Λόγω των πολλών αρμοδιοτήτων του ηγέτη θα μπορούσε κάποιος να του επιρρίψει ευθύνες είτε για μια ήττα είτε για μια νίκη. Η επιτυχία και η αποτυχία μετά από έναν αγώνα έχουν μελετηθεί στην αθλητική βιβλιογραφία καθώς συνδέονται με τη θεωρία απόδοσης των Biddle και Weiner (Biddle, 1993; Weiner, 1986). Έχει, επιπλέον, εξεταστεί και η επίδρασή τους σε εσωτερικούς παράγοντες, όπως είναι η αυτό-αποτελεσματικότητα. Η θεωρία απόδοσης των Heider και Kelley, μελετά το πώς οι άνθρωποι κάνουν αιτιώδη εξήγηση και ονομάζει τα άτομα ως «αφελείς επιστήμονες» οι οποίοι προσπαθούν συνεχώς να κατανοήσουν τη δική τους συμπεριφορά. Περιγράφει τις διαδικασίες εξήγησης των γεγονότων και τις συμπεριφορικές και συναισθηματικές συνέπειες αυτών των εξηγήσεων και ισχυρίζεται ότι οι άνθρωποι ενεργούν με βάση τις πεποιθήσεις τους (Locke, 2004).

Η ανάλυση του Emmison σε ομιλίες που είχαν οι αθλητές μετά το πέρας ενός αγώνα, έδειξε ότι οι νικητές υποβάθμισαν τον έπαινο που έλαβαν για την επιτυχία τους, ενώ οι ηττημένοι έτειναν να επιδοκιμάζονται για την απόδοσή τους αντί να καταδικάζονται. Σημείωσε ότι οι νίκες και οι ήττες «σπάνια φαίνονται μεμονωμένα», αλλά μάλλον η απάντηση του νικητή παρέπεμπε σε παράγοντες όπως η τύχη μερικές φορές (Locke, 2004)..

Ο Weiner υποστήριξε ότι μετά από μία επιτυχία ή αποτυχία, το άτομο βιώνει άμεσα κάποιες συναισθηματικές αντιδράσεις σχετικά με αυτό το αποτέλεσμα. Στη συνέχεια, το άτομο βρίσκεται σε μια προσπάθεια να αναζητήσει την αιτία αλλά και να προσδιορίσει γιατί προέκυψε το αποτέλεσμα. Αρχικά, προσδιορίστηκαν τέσσερις κύριες αποδόσεις («στοιχεία απόδοσης») που αποτελούνταν από την ικανότητα, την προσπάθεια, την δυσκολία εργασίας και την τύχη. Σε έρευνες που διεξήχθησαν μεταγενέστερα φανερώθηκε ότι υπάρχουν πολλές άλλες αιτιακές αποδόσεις που θα

μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν, οι οποίες είναι ιδιαίτερα συγκεκριμένες για το αυτό το πλαίσιο (Finlay, & Faulkner, 2003).

Υποστηρίζεται ότι οι λόγοι που δίνονται από κάθε έναν από τους αθλητές δεν μπορούν να γενικευτούν, αλλά αποτελούν προσωπική έκφραση τους απόψεών τους, διαχειρίζονται την ευθύνη τους για την απώλεια. Όπως έχει αποδειχτεί από έρευνες, οι αθλητές χρησιμοποιούν συλλογικούς όρους για να συζητήσουν τις νίκες τους. Για παράδειγμα, είναι «η ομάδα» που κέρδισε, «ήμασταν καλύτερη ομάδα». Στην ήττα, οι ερωτηθέντες αντισταθμίζουν τους λόγους για τους οποίους χρησιμοποιούν όρους όπως «νομίζω», «νόμιζα», «δεν πίστευα ότι έπαιξα τόσο καλά», «δεν πίστευα ότι παίξαμε ως ομάδα». Σε αντίθεση με τις συζητήσεις για τις νίκες, οι οποίες αποδίδονται σε μια ομαδική προσπάθεια, οι αποδόσεις που δίνονται για την ήττα βασίζονται σε προσωπική γνώμη και ευθύνη. Οι δηλώσεις όπως αυτή μπορεί να υποδηλώσει ότι μπορεί να υπάρχουν εναλλακτικές λύσεις για τις αξιώσεις που γίνονται (Finlay, & Faulkner, 2003).

Αυτό το μοντέλο περιλαμβάνει τον ρόλο των συναισθηματικών αντιδράσεων και των προσδοκιών μελλοντικής απόδοσης που μπορεί να προκύψουν. Αυτές οι αντιδράσεις περιλαμβάνουν θετικά και αρνητικά συναισθήματα σχετικά με τους χρόνους επιτυχίας και αποτυχίας. Για παράδειγμα, εάν το άτομο αντιλαμβάνεται ότι ήταν επιτυχημένος ή ανεπιτυχής σε ένα αθλητικό γεγονός, θα αισθανθούν θετικά για τον εαυτό τους και θα προσπαθήσουν να εξηγήσουν αυτό το αποτέλεσμα σε σχέση με τις αιτιώδεις συνεισφορές. Με τη σειρά του, αυτός ο συνδυασμός τόσο της συναισθηματικής αντίδρασης όσο και του αποτελέσματος του επιτεύγματος μπορεί να επηρεάσει τη μελλοντική συμπεριφορά (Fullin, & Mills, 1995).

Σύμφωνα με τους Rees και Ingledew, όταν προκύπτει μια αποτυχία, αυτό που φανερώνεται από τα μοντέλα απόδοσης είναι ότι οι άνθρωποι τείνουν να την αποδίδουν στην έλλειψη προσπάθειας. Αυτό μπορεί να συμβεί καθώς ο παράγοντας της προσπάθειας είναι κάτι που μεταβάλλεται, επομένως είναι πιο ενθαρρυντικό για τον αθλητή για είναι μια κατάσταση που μπορεί να αλλάξει. Αν καταβάλλει μεγαλύτερη προσπάθεια μπορεί να φέρει καλύτερο αποτέλεσμα (Biddle, Hanrahan, & Sellars, 2001). Αν για παράδειγμα, ένας αθλητής απέδιδε την αναποτελεσματικότητά του στην έλλειψη ικανότητας, παράγοντας που δεν είναι μεταβαλλόμενος, θα ήταν πιο αποθαρρυντικό για τον ίδιο. Από την άλλη μεριά, αν η συνεχής προσπάθεια δεν αποδίδει καρπούς, αυτό μπορεί να οδηγήσει μπορεί ο αθλητής να το αποδώσει σε χαμηλή ικανότητα (Rees, Ingledew, & Hardy, 2005).

Ακόμα, κάποιος αθλητής μπορεί να αποδώσει την αποτυχία σε κακή στρατηγική (Holschuh, Nist, Olejnik, 2001). Αντί να αυξάνεται η προσπάθεια, αυτό θα μπορούσε να οδηγήσει στην επίτευξη της επιτυχίας με εύλογο τρόπο χωρίς κόπο, επειδή η στρατηγική είναι κάτι που θα μπορούσε να αλλάξει σχετικά γρήγορα και εύκολα. Παρόλα αυτά, υπάρχουν μερικές φορές που είναι καλύτερο να αποδοθεί η αποτυχία στην έλλειψη ικανότητας και να επικεντρωθούν οι προσπάθειες αλλού, ακόμα και αν δεν είναι ξεκάθαρο αν θα προέκυπταν κάποιες ψυχολογικές δυσκολίες ή όχι (Rees, & et al., 2005).

Ένα κεντρικό ζήτημα στην έρευνα απόδοσης είναι ότι υπάρχει ένα σύστημα που βασίζεται στις εξηγήσεις που δίνουν οι άνθρωποι για γεγονότα και κατηγοριοποιώντας τις εξηγήσεις σε διαστάσεις, μπορεί κανείς να κατανοήσει καλύτερα αυτές τις εξηγήσεις. Από τις έρευνες που έχουν γίνει έχει προκύψει ότι υπάρχουν πέντε κύριες διαστάσεις απόδοσης οι οποίες είναι ο τόπος αιτιότητας, η δυνατότητα ελέγχου, η σταθερότητα, η παγκοσμιότητα και η καθολικότητα. Ο τόπος αιτιότητας σχετίζεται με το εάν η αιτία βρίσκεται μέσα ή έξω από το άτομο, αν δηλαδή είναι εσωτερική ή εξωτερική η απόδοση. Η δυνατότητα ελέγχου σχετίζεται με το εάν η αιτία είναι ελεγχόμενη ή μη ελεγχόμενη. Οι άλλες τρεις διαστάσεις είναι κάπως διαφορετικές, καθώς ασχολούνται με τη γενίκευση της αιτίας του συμβάντος. Η αιτία γενικεύεται σε βάθος χρόνου (σταθερότητα, δηλαδή αν η αιτία θα παρέμενε σταθερή ή θα μπορούσε να αλλάξει με την πάροδο του χρόνου), καταστάσεις (παγκοσμιότητα) ή/και άλλους ανθρώπους (καθολικότητα). Αυτές οι τρεις διαστάσεις γενικευσιμότητας μπορούν να συνδεθούν με τις έννοιες της συνέπειας, της διακριτικότητας και της συναίνεσης των Kelley και Firsterling. Πιο συγκεκριμένα, μπορούν να δημιουργηθούν δεσμοί μεταξύ της συνέπειας και της σταθερότητας, της ιδιαιτερότητας και της σφαιρικότητας και της συναίνεσης και της καθολικότητας (Rees, & et al., 2005).

Συγκρούσεις

Οι αποδόσεις ευθυνών σε κάποιο άτομο θα μπορούσαν να επιφέρουν συγκρούσεις ανάμεσα στα μέλη της ομάδας. Σύμφωνα με τον Ishak, η σύγκρουση αποτελεί ένα κομμάτι της μακροπρόθεσμης ομαδικής εργασίας που δεν μπορεί εύκολα να αποφευχθεί, επομένως έχει μεγαλύτερη σημασία να δοθεί έμφαση στον τρόπο διαχείρισης μιας σύγκρουσης παρά στην ικανότητα της ομάδας να την

αποφύγει (Ishak, 2017). Σύμφωνα με τους Folger, Poole και Stuman, η σύγκρουση «δημιουργείται όταν δύο ή περισσότερα άτομα έχουν ασυμβίβαστους στόχους και ο ένας ή και οι δύο πιστεύουν ότι η συμπεριφορά του άλλου θα εμποδίσει την επίτευξη του ίδιου του στόχου» (Folger, Poole, & Stutman, 1997). Η σύγκρουση δεν συμβαίνει έως ότου η συμπεριφορά του ενός από τα μέλη παρέμβει στις προσπάθειες του άλλου. Μια σύγκρουση μπορεί να προκύψει μεταξύ των μελών της αθλητικής ομάδας και να επηρεάσει αρνητικά την τελική ατομική και ομαδική απόδοση. Σε αυτή την περίπτωση οι προπονητές καλούνται να διαχειριστούν όσο το δυνατό αποτελεσματικότερα αυτή την σύγκρουση (Laios, & Tzetzis, 2005).

Μετά από μελέτη που έγινε σε Έλληνες προπονητές βρέθηκε ότι τα πιο αποτελεσματικά στυλ επίλυσης συγκρούσεων αποτελούνταν από το συμβιβαστικό στυλ, το στυλ συνεργασίας, και το στυλ αποφυγής, ενώ τα λιγότερο αποτελεσματικά ήταν το στυλ της προσαρμογής και το αγωνιστικό στυλ (Ishak, 2017). Το πρώτο στυλ που αναφέρθηκε, είναι αποτελεσματικό όταν οι στόχοι και στις δύο πλευρές είναι εξίσου σημαντικοί και οι αντίπαλοι έχουν ίση δύναμη και οι δύο πλευρές θέλουν να μοιράσουν τη διαφορά ή όταν οι άνθρωποι πρέπει να καταλήξουν σε προσωρινές λύσεις λόγω πίεσης του χρόνου. Το δεύτερο στυλ μπορεί να δώσει τη δυνατότητα και στα δύο μέρη να κερδίσουν, γεγονός που ίσως επιτευχθεί μέσω διαπραγματεύσεων. Το επόμενο στυλ, είναι κατάλληλο όταν ένα θέμα είναι ασήμαντο, όταν δεν υπάρχει πιθανότητα να νικήσει κάποια από τις δύο πλευρές και όταν χρειάζεται καθυστέρηση για τη συλλογή περισσότερων πληροφοριών. Σε αυτή την περίπτωση η κάθε μεριά προσπαθεί να αποσυρθεί από τη σύγκρουση αντί να την επιλύσει. Το στυλ προσαρμογής δίνεται έμφαση στις αρμονικές και ειρηνικές σχέσεις μεταξύ των μελών μιας ομάδας και η σύγκρουση καλύπτεται. Τέλος, στο ανταγωνιστικό στυλ, η σύγκρουση επιλύεται πολύ γρήγορα και οι βαθύτερες αιτίες των συγκρούσεων δεν εξετάζονται (Laios, & Tzetzis, 2005).

Έπειτα από έρευνες που έγιναν, διαπιστώθηκε ότι μια σύγκρουση μπορεί να δημιουργηθεί από μια σχέση που δεν έχει ακόμα στελεχωθεί, γεγονός που μπορεί να σημαίνει ότι χαρακτηρίζεται από έλλειψη επικοινωνίας. Επιπλέον, η έννοια της διαφωνίας είναι μια έννοια που σχετίζεται με τις συγκρούσεις. Μία διαφωνία μπορεί να φανεί χρήσιμη καθώς μπορεί να γίνει αφορμή για την βελτίωση κάποιων καταστάσεων και την εύρεση κάποιων λύσεων αλλά και μέσα από μια διαφωνία μπορούν να μάθουν οι παίκτες να συνεργάζονται καλύτερα μεταξύ τους (Ishak, 2017).

Διακρίσεις

Η διάκριση αναφέρεται στην «αδικαιολόγητη αρνητική συμπεριφορά προς μια ομάδα ή τα μέλη της, όπου η συμπεριφορά αυτή περιλαμβάνει τόσο ενέργειες όσο και κρίσεις ή αποφάσεις για τα μέλη της ομάδας». Η έννοια της «αξίωσης» διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην έκφραση της διάκρισης. Δεν αποτελεί ένα κριτήριο που είναι αντικειμενικά καθορισμένο αλλά βασίζεται στα κοινωνικά πρότυπα και στις ανισότητες. Αυτοί που δρουν με βάση αυτά τα κριτήρια μπορεί να βλέπουν τις συμπεριφορές τους ως δικαιολογημένες από την αξία που προσδίδουν στους στόχους, ενώ οι ίδιοι οι στόχοι μπορεί να διαφωνούν. Έτσι, οι συμπεριφορές οι οποίες κρίνονται από τους στόχους ως μεροληπτικές, δεν θα θεωρηθούν ως τέτοιες από άλλους (Al Ramiah, Hewstone, Dovidio, & Penner, 2010).

Σύμφωνα με τους Kilvington και Price η διάκριση λαμβάνει χώρα όταν ένα άτομο ή ένα σύνολο δέχεται διαφορετική μεταχείριση ως αποτέλεσμα ενός ή περισσότερων δεικτών ταυτότητάς τους. Αυτοί οι δείκτες ταυτότητας είναι συνήθως ορατοί, περιλαμβάνουν το χρώμα, την ηλικία, την αναπηρία, την γλώσσα, την φυσική ελκυστικότητα, το ύψος, την εθνικότητα, το φύλο, την θρησκεία, το βάρος/μέγεθος, την σεξουαλικότητα. Παρόλο την νομοθεσία που υπάρχει, οι προκατειλημμένες στάσεις και πράξεις που γίνονται με βάση τις διακρίσεις, συνεχίζουν να υπάρχουν και να επηρεάζουν αυτούς που τα δέχονται σε καθημερινή βάση (Kilvington, & Price, 2017).

Όσο αφορά τις διακρίσεις στον αθλητισμό, αυτό αποτελεί ένα παγκόσμιο πρόβλημα. Η διάκριση μπορεί να λάβει μια μορφή ρατσισμού καθώς πολλοί έγχρωμοι αθλητές πέφτουν θύμα αυτού. Μια επιπλέον μορφή διάκρισης είναι ο διαχωρισμός θέσης, δηλαδή ένας παίκτης να παίρνει μια καλύτερη θέση σε σχέση με έναν άλλο. Μια ακόμα διάκριση μπορεί να σχετίζεται με τον μισθό που παίρνουν οι αθλητές καθώς κάποιοι παίρνουν παραπάνω χρήματα από άλλους (Kahn, 1991). Ακόμα, ο σεξισμός είναι μία συχνή μορφή διάκρισης που συναντάται στον αθλητισμό. Ειδικά σε αθλήματα που θεωρούνται «ανδρικά» όπως είναι το ποδόσφαιρο. Εκτός αυτού, οι γυναίκες μπορεί να γίνονται αντικείμενα θαυμασμού για την ανδρική ευχαρίστηση. Άλλο είδος διάκρισης αποτελεί η ομοφοβία όπου παίκτες μπορεί να δέχονται σχόλια για την σεξουαλικότητά τους είτε από οπαδούς είτε από συμπαίκτες. Οι διακρίσεις στον αθλητισμό σχετίζονται και με την αναπηρία κι αυτό σύμφωνα με τους Kilvington και Price μπορεί να συμβαίνει επειδή πολλοί

άνθρωποι δεν είναι εξοικειωμένοι με αυτή. Όλες αυτές οι μορφές ρατσισμού που περιγράφηκαν, ορισμένες φορές υποστηρίζονται και από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης που ασχολούνται με τα αθλήματα (Kilvington, & Price, 2017). Εφόσον έχουμε συζητήσει όλα τα παραπάνω ως κεντρικά ζητήματα, στην συνέχεια θα παρουσιαστεί ο τρόπος με τον οποίο διενεργήθηκε η έρευνα .

Μεθοδολογία

Ο σκοπός της έρευνας είναι να κατανοήσουμε πώς λειτουργεί μια αθλητική ομάδα, ζητήματα συνοχής / συγκρούσεων ανάμεσα στα μέλη της, ένταξη νέων μελών, και η εννοιολόγηση της ομάδας αυτής καθαυτής, αναγνωρίζοντας ότι αναφέρεται σε «ομάδα» με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά. Οι συμμετέχοντες/ουσες προήλθαν από δύο αθλητικές ομάδες βόλεϊ και δύο μέλη από διαφορετικές ομάδες το καθένα που αγωνίζονται στην τοπική κατηγορία και αποτελούνται από ενήλικα μέλη. Η επιλογή δύο ομάδων και δύο μεμονωμένων μελών κινητοποιείται από την επιθυμία για τη μεγαλύτερη δυνατή συμπερίληψη.

Συμμετέχοντες/ουσες

Τα άτομα που συμμετείχαν στην έρευνα ήταν ενήλικα μέλη ομάδων βόλεϊ. Συγκεκριμένα, έγιναν δύο ομαδικές συνεντεύξεις από δύο υποομάδες παικτών δύο ομάδων βόλεϊ, αλλά και δύο ατομικές συνεντεύξεις με δύο παίκτριες από δύο διαφορετικές ομάδες. Οι ομαδικές συνεντεύξεις έγιναν σε μία ομάδα αντρών (τέσσερα άτομα, ομαδική συνέντευξη, ΟΣ 1) και σε μία ομάδα γυναικών (πέντε άτομα, ομαδική συνέντευξη 2, ΟΣ 2), οι οποίες δέχτηκαν τις ερωτήσεις από τον συνεντευκτή (όπως έγινε και στις ατομικές συνεντεύξεις), και τις απαντούσαν όλοι μαζί. Στην ουσία, δηλαδή, η συνέντευξη και στους δύο διαφορετικούς τύπους, έμοιαζε και με μια συζήτηση. Οι συνεντεύξεις αυτές έλαβαν χώρα στα γήπεδα όπου προπονούνται αυτές οι ομάδες με σκοπό να νιώθουν οικεία και να βρίσκονται στον χώρο τους.

Επιπλέον, τα άτομα που συμμετείχαν στην έρευνα είχαν πλήρη επίγνωση της διαδικασίας που επρόκειτο να ακολουθηθεί και έπρεπε να συναινέσουν για να συμμετέχουν στην έρευνα πριν την διεξαγωγή της συνέντευξης. Επιπλέον, οι συμμετέχοντες/ουσες είχαν την δυνατότητα να αποχωρήσουν οποιαδήποτε στιγμή ήθελαν χωρίς να υποστούν κάποιες συνέπειες. Οι συμμετέχοντες/ουσες ενημερώθηκαν για τους σκοπούς της έρευνας και η ερευνητική ομάδα (ερευνήτρια και επόπτρια) τήρησαν πλήρη εχεμύθεια.

Οι ερωτήσεις αφορούσαν ζητήματα σχετικά με α) πώς λειτουργεί μια αθλητική ομάδα, β) τι χρειάζεται για να υπάρχει συνοχή ανάμεσα στα μέλη της και γ)

πως συμπεριφέρεται η ομάδα μετά από μια ήττα αλλά και μετά από μια νίκη, δ) πως είναι οι σχέσεις ανάμεσα στα μέλη της ομάδα και στον προπονητή. Αυτό που είναι σημαντικό για την έρευνα ήταν να εντοπιστούν οι αναπαραστάσεις των μελών των εν λόγω ομάδων σε σχέση με όλα τα παραπάνω. Οι συμμετέχοντες μπορούσαν να παραλείψουν οποιαδήποτε ερώτηση δεν ένιωθαν άνετα να απαντήσουν.

Μέσα και διαδικασία συλλογής δεδομένων

Η διαδικασία αυτή πραγματοποιήθηκε μέσω της ποιοτικής έρευνας καθώς στόχος της είναι η κατανόηση των νοηματοδοτήσεων των ίδιων των μελών, μέσω παραγωγής περιγραφών και εξηγήσεων. Ακόμα, η έρευνα είχε σκοπό να εντοπίσει την υποκειμενική αίσθηση που προκαλείται από μια συγκεκριμένη εμπειρία ή συνθήκη και είχε στόχο να ανακαλύψει επαναλαμβανόμενα μοτίβα εμπειρίας στο πλαίσιο μιας ομάδας ατόμων, με τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά.

Αυτό που είναι σημαντικό για την έρευνα ήταν να εντοπιστούν οι αναπαραστάσεις των μελών των εν λόγω ομάδων σε σχέση με όλα τα παραπάνω. Στόχος της συλλογής δεδομένων στην έρευνα ποιοτικής μεθοδολογίας ήταν η συνολική και πλήρης καταγραφή των λεγόμενων των συμμετεχόντων και η όσο το δυνατό μικρότερη απώλεια στοιχείων κατά την αποκωδικοποίησή τους.

Για την διεξαγωγή της έρευνας χρησιμοποιήθηκε ημιδομημένη συνέντευξη καθώς είναι μια πολύ εύχρηστη μέθοδος συλλογής δεδομένων στην αναζήτηση νοηματοδοτήσεων και είναι συμβατή με διάφορες μεθόδους ανάλυσης δεδομένων αυτό-αναφοράς που παράγουν λόγο. Είχα την ευκαιρία να ακούσω τους/τις συμμετέχοντες/ουσες να μιλούν για γεγονότα που έχουν συμβεί στη ζωή τους και για τις εμπειρίες τους στο πλαίσιο της ομάδας. Επίσης, η ημιδομημένη συνέντευξη αποτελεί ένα μη κατευθυντικό στιλ καθώς ο/η συμμετέχοντας/ουσα είχε την δυνατότητα να μιλήσει ελεύθερα και ανοιχτά (Willig, 2015). Υπήρχε ένας σχετικά μικρός αριθμός ανοιχτών ερωτήσεων και πραγματοποιήθηκε ηχογράφηση των συνεντεύξεων αφού βέβαια πρώτα οι ίδιοι οι συμμετέχοντες συναίνεσαν σε αυτό. Στην συνέχεια, προχώρησα στην απομαγνητοφώνηση αυτών των συνεντεύξεων και την καταγραφή τους σε γραπτή μορφή ώστε να μπορέσει να γίνει η επεξεργασία τους.

Οι συνεντεύξεις ήταν δύο ειδών (ατομικές και ομαδικές) και διεξήχθησαν σε χώρους οικείους για τους συμμετέχοντες και μετά από συνεννόηση για τη μέρα και

ώρα διεξαγωγής. Η ερευνήτρια έχει πρόσβαση στις εν λόγω ομάδες, συνεπώς η προσέγγιση των συμμετεχόντων/ουσών πραγματοποιήθηκε μετά από ενημέρωση και στη συνέχεια ακολουθήθηκε η μέθοδος της χιονοστιβάδας με στόχο την προσέλκυση έως 12 ατόμων.

Ο λόγος για τον οποίο χρειάστηκε να γίνουν δύο τύπου συνεντεύξεις είναι γιατί στις ομαδικές ήταν αρκετά άτομα παρόντα κι αυτό ίσως να ήταν κάτι που να μην επέτρεπε σε όλους τους παίκτες να εκφραστούν άνετα και ίσως να πουν πράγματα που αν τα ανέφεραν μπροστά στους συμπαίκτες τους μπορεί να τους έθιγαν. Επομένως, αναμενόταν ότι οι συνεντευξιαζόμενοι/ες θα μιλούσαν με διαφορετικό τρόπο αν ήταν μόνοι/ες τους στον χώρο και με διαφορετικό αν ήταν παρόντα και άλλα μέλη της ομάδας. Παρόλα αυτά, στις ομαδικές συνεντεύξεις υπήρχε πλουραλισμός απόψεων, κάτι που επέτρεψε να ειπωθούν πολλά ενδιαφέροντα πράγματα.

Όσο αφορά τους δύο αυτούς τρόπους παρατηρήθηκαν κάποιες διαφορές ανάμεσα στις ατομικές και στις ομαδικές συνεντεύξεις. Αρχικά, στις ομαδικές δεν απαντούσαν όλοι οι συμμετέχοντες/ουσες καθώς αρκούσαν στις απαντήσεις που έδιναν οι συνομιλητές/τριες τους νομίζοντας πως δεν χρειάζεται να εκφέρουν την δική τους άποψη οι ίδιοι. Ακόμα, οι συμμετέχοντες/ουσες έδιναν είτε μονολεκτικές είτε μικρές σε έκταση απαντήσεις, ίσως δεν εκφράζονταν με απόλυτη ελευθερία. Ως αποτέλεσμα των παραπάνω προκύπτει ότι οι ομαδικές συνεντεύξεις ήταν μικρότερες σε διάρκεια από τις ατομικές. Τέλος, στις ατομικές συνεντεύξεις οι συμμετέχοντες/ουσες πιθανόν να ένιωθαν μεγαλύτερη ελευθερία καθώς δεν υπήρχε κάποιο μέλος της ομάδας τους στην συζήτηση με αποτέλεσμα να μπορεί να μιλήσουν χωρίς δισταγμούς για κάποιο από αυτά. Εκτός από τα παραπάνω μπορεί κανείς να διαπιστώσει ότι υπάρχει και μια ομοιότητα η οποία είναι ότι και στις δύο μορφές συνεντεύξεων οι συμμετέχοντες ήταν πρόθυμοι να ακούσουν με προσοχή τις ερωτήσεις και να απαντήσουν.

Ανάλυση δεδομένων

Τα λεγόμενα των συνεντευξιαζόμενων δέχτηκαν επεξεργασία με βάση τη θεματική ανάλυση. Η θεματική ανάλυση είναι μια μέθοδος για τον εντοπισμό, την ανάλυση και την αναφορά θεμάτων μέσα στα δεδομένα. Οργανώνει ελάχιστα και

περιγράφει το σύνολο δεδομένων με πλούσιες λεπτομέρειες. Ωστόσο, συχνά προχωρά περισσότερο από αυτό και ερμηνεύει διάφορες πτυχές του ερευνητικού θέματος (Boyatzis, 1998). Επιπλέον, η θεματική ανάλυση είναι μια μέθοδος που αναγνωρίζει, αναλύει και ερμηνεύει κάποια μοτίβα νοημάτων μετατρέποντάς τα σε ποιοτικά δεδομένα. Χρησιμοποιεί α) κώδικες, οι οποίοι είναι και τα μοτίβα νοημάτων, αλλά και β) θέματα τα οποία σχετίζονται με την οργάνωση αυτών των κωδικών και την ανάλυση των παρατηρήσεων που κάνει ο/η ερευνητής/τρια (Braun, & Clarke, 2006).

Η ανάλυση ξεκινάει με την δημιουργία θεμάτων που προκύπτουν από τις ερωτήσεις συλλογής δεδομένων, στην συγκεκριμένη περίπτωση, από τις ερωτήσεις των συνεντεύξεων. Τα θέματα συνήθως θεωρούνται ως τομείς δεδομένων. Αντικατοπτρίζουν σημαντικό αναλυτικό «έργο» και δημιουργούνται ενεργά από τον/την ερευνητή/τρια στη διασταύρωση δεδομένων, αναλυτικής διαδικασίας και υποκειμενικότητας. Τα θέματα δεν βρίσκονται «μέσα» στα δεδομένα, περιμένοντας να εντοπιστούν και να ανακτηθούν από τον/την ερευνητή/τρια αλλά είναι δημιουργικές και ερμηνευτικές ιστορίες σχετικά με τα δεδομένα, που παράγονται στη διασταύρωση των θεωρητικών παραδοχών του/της ερευνητή/τριας, των αναλυτικών πόρων και δεξιοτήτων του και των ίδιων των δεδομένων. Σκοπός είναι να κωδικοποιηθούν τα δεδομένα που έχουν προκύψει και να ομαδοποιηθούν έτσι ώστε να δημιουργηθούν οι τομείς. Η ερευνήτρια είναι βοηθητικό να έχει επίγνωση του θεωρητικού υπόβαθρου του θέματος που μελετάει και αυτά που γνωρίζει να εφαρμόζονται με συνέπεια, συνοχή και διαφάνεια σε όλη την αναλυτική διαδικασία και την αναφορά της έρευνας. Θα πρέπει να λαμβάνει αποφάσεις γύρω από την ανάλυση (Braun, & Clarke, 2019). Στην παρούσα εργασία, ωστόσο, η ανάλυση επικεντρώθηκε στα δεδομένα ως περιγραφικά της πραγματικότητας των συμμετεχόντων, σημειώνοντας αναστοχασμούς στο τέλος.

Ανάλυση

Εισαγωγή

Στην παρούσα ενότητα θα παρουσιαστούν οι θεματικές οι οποίες ανέκυψαν από τον οδηγό συνέντευξης, αναλύοντας τα δεδομένα των συνεντεύξεων

Η πρώτη θεματική σχετίζεται με την διάκριση της ομάδας από το άτομο. Εκεί, οι παίκτες και οι παίκτριες αναφέρουν ότι παρόλο που η ομάδα τους μπορεί να έχει κερδίσει, μπορεί οι ίδιοι σαν άτομα να μην είχαν την απόδοση που θα επιθυμούσαν με αποτέλεσμα να μην χαιρόνταν ολοκληρωτικά.

Η δεύτερη έχει να κάνει με την εγγύτητα και συγκεκριμένα την ηλικιακή σύγκλιση που μπορεί να έχουν οι παίκτες και οι παίκτριες με τον/την προπονητή/τρια, με τις πολλές ώρες που βρίσκονται μαζί στο γήπεδο, με την συναναστροφή τους και εκτός γηπέδου αλλά και με την συζήτηση προσωπικών θεμάτων μεταξύ τους. Οι παίκτριες αναφέρουν ότι η εγγύτητα στην ηλικία είναι πολύ σημαντική καθώς συμβάλλει στο να έρθουν πιο εύκολα κοντά με τις συμπαίκτριες ή τον προπονητή τους.

Η επόμενη θεματική ασχολείται με την σημασία των αγώνων όπου αναπτύσσεται το ζήτημα της σημασίας της νίκης σε έναν αγώνα ή απλά της προσπάθειας που κατέβαλε η ομάδα σε αυτόν. Ακόμα, οι αποδόσεις ευθυνών για μια ήττα, η διαχείριση της ήττας αλλά και οι αποδόσεις της νίκης φαίνεται να απασχολούν τους/τις συνεντευξιαζόμενους/ες καθώς υποστηρίζουν ότι για την νίκη ευθύνεται όλη η ομάδα ενώ για την ήττα ο κάθε παίκτης ή παίκτρια στρέφεται προς τον εαυτό του/της για να δει τι έκανε λάθος.

Η τέταρτη θεματική σχετίζεται με το πώς οι παίκτες κατασκευάζουν τον ηγέτη, όπου αναφέρουν ότι ο ηγέτης μπορεί να είναι κι ο προπονητής και υποστηρίζουν πως ο ηγέτης θα πρέπει να έχει εμπειρία, να καθοδηγεί, να είναι καλός χαρακτήρας. Ακόμα, η θεματική αυτή σχετίζεται και με τη μη ανάλυση προσωπικών θεμάτων με τον προπονητή.

Η επόμενη έχει να κάνει με την κατασκευή της ομάδας και συγκεκριμένα με την κατασκευή της ομάδας ως οικογένειας. Άλλη θεματική που αναπτύσσεται είναι αυτή που ασχολείται με την ένταξη ενός νέου μέλους στην ομάδα στην οποία οι παίκτες κι οι παίκτριες ισχυρίζονται ότι είναι θετικοί/ές στον ερχομό ενός νέου μέλους. Αναφέρθηκε το θέμα της ύπαρξης διακρίσεων ανάμεσα στα μέλη της

ομάδας, όπου οι παίκτες και οι παίκτριες αναφέρουν πως κάποιου/ες μπορεί να είναι πιο ευνοημένες/οι επειδή βρίσκονται παραπάνω χρόνια στην ομάδα ή όσες παίκτριες έχουν πιο καλή συμπεριφορά μπορεί να προτιμώνται στους αγώνες.

Τέλος, μια ακόμα θεματική σχετίζεται με την αντιμετώπιση των συγκρούσεων που μπορεί να προκύψουν στην ομάδα, όπου οι περισσότερες παίκτριες προτάσσουν την συζήτηση ως μέσο αντιμετώπισης μέσα στην ομάδα. Παρακάτω, όλες αυτές οι ενότητες που αναφέρθηκαν θα αναλυθούν εκτενέστερα

Θεματικές ενότητες

Διάκριση ομάδας- ατόμου

Η πρώτη θεματική ενότητα αναφέρεται στην διάκριση ανάμεσα στην ομάδα από το άτομο στα συγκεκριμένα αποσπάσματα. Αυτό που υποστηρίζουν οι παίκτες και οι παίκτριες είναι ότι δεν χαίρονται με την νίκη της ομάδας επειδή οι ίδιοι δεν έχουν αποδώσει τόσο καλά όσο θα επιθυμούσαν. Προτάσσουν, δηλαδή, το ατομικό έναντι του ομαδικού καθώς δίνουν πιο πολύ έμφαση στην δική τους απόδοση παρά στις ομάδας.

Πριν το παρακάτω απόσπασμα οι παίκτες ερωτώνται αν αποδίδουν κάπου συγκεκριμένα το γεγονός ότι νίκησαν και απαντούν ότι όπως και σε περίπτωση θα το απέδιδαν στην ψυχολογία που θα είχαν αλλά και συλλογικά σε όλους του παίκτες.

Απόσπασμα 1

Παίκτρια 1: Απλώς να σου:, (..) να σου πω: ότι μπορεί: (..) μπορεί μια παίκτρια (..) να είναι στεναχωρημένη παρόλο που έχει νικήσει η ομάδα./ Εγώ, δηλαδή, την προηγούμενη φορά./

Εγώ: Δηλαδή;

Παίκτρια 1: Έχουμε νικήσει αλλά έχω κάνει πολύ κακό παιχνίδι ας πούμε./

ΟΣ 2 (Ομαδική Συνέντευξη 2)

Στις σειρές που προηγούνται από το παρακάτω απόσπασμα αναφέρεται η ερώτηση του αν κάποιου μπορεί νιώθουν καλύτερα ή χειρότερα μέσα στην ομάδα γενικά ή σε κάποιο παιχνίδι με τους παίκτες να απαντούν ότι αυτό σχετίζεται με την απόδοση του καθενός κι ότι αν αυτή είναι καλή τότε θα υπάρχει και υψηλή αυτό πεποίθηση.

Απόσπασμα 2

Εγώ: Οπότε σχετίζεται περισσότερο με την απόδοση κι όχι τόσο με τις σχέσεις που υπάρχουν μέσα στην ομάδα;

Παίκτης 2: Σίγουρα παίζει ρόλο η ατομική απόδοση (..) βέβαια καμιά φορά, ομαδικά δηλαδή ατομικά: μπορεί να μην έχεις παίξει καλά και η ομάδα να έχει κερδίσει.

Εγώ: Χμμ

Παίκτης 2: Οπότε: παρασύρομαι από το ότι έχει κερδίσει η ομάδα: Αν εγώ δεν έχω παίξει καλά και έχει χάσει η ομάδα : (..) τα (..) είναι πιο δύσκολο κομμάτι

ΟΣ 1(Ομαδική Συνέντευξη 1)

Εγγύτητα (ηλικία, πολλές ώρες συναναστροφής, συναναστροφή εκτός γηπέδου, προσωπικά θέματα)

Ηλικία. Το πρώτο μέρος της δεύτερης θεματικής ενότητας αναφέρεται στο ότι οι παίκτριες υποστηρίζουν ότι όταν οι ίδιες είναι κοντά στην ηλικία τόσο μεταξύ τους όσο και με τον προπονητή, αυτό τους επιτρέπει να έρθουν κοντά γιατί είναι πιθανό να έχουν περισσότερα κοινά από κάποιον που είναι αρκετά μεγαλύτερός τους, επομένως, η ηλικία αποτελεί ένα κριτήριο εγγύτητας. Μπορεί να επιτρέψει να γίνονται πιο εύκολα συζητήσεις μεταξύ τους.

Πριν δοθούν οι παρακάτω απαντήσεις προηγείται η ερώτηση που αφορά το πώς είναι οι σχέσεις των παικτριών με τις συμπαίκτριες και τον προπονητή ή την προπονήτριά τους.

Απόσπασμα 1

Παίκτης: Χμ (..) Α (..) ε: αρκετά καλές θα έλεγα (..) >γιατί ντάξει ο προπονητής είναι αρκετά μικρός<, είναι τριαντά: τριών χρονών: (..) ε: οπότε δεν υπάρχει τύπου χάσμα: κατάλαβες, ηλικίας.

2^η ατομική

Απόσπασμα 2

Παίκτης: Οκέι /(..) οπότε /(..) όπως έλεγα: /η ομάδα: /(..) στην ομάδα μου κατά βάση είμαστε συνομήλικες: /όλες /(..) ε: (..) οπότε: /εν μέρει αυτό είναι καλό /γιατί υπάρχει κάποιος κοινός παρονομαστής και κοινά στοιχεία /για να μπορούμε να: μιλήσουμε /και: να έρθουμε πιο κοντά, /δεν υπάρχει, /ας πούμε ,/ χάσμα ηλικιακό:

1^η ατομική

Πολλές ώρες συναναστροφής. Σε αυτό το κομμάτι της ενότητας φαίνεται ότι αυτό που υποστηρίζουν οι παίκτες και οι παίκτριες σχετίζονται με την εγγύτητα που έχει να κάνει με τις πολλές ώρες που έρχονται σε επαφή μεταξύ τους. Λόγω των πολλών προπονήσεων αλλά και των αγώνων οι παίκτες και οι παίκτριες περνούν πολλές ώρες την εβδομάδα μαζί και αυτό έχει ως αποτέλεσμα οι ίδιοι/ες να έρχονται πολύ συχνά σε επαφή και να αποκτούν μια καλή σχέση μεταξύ τους. Κάποιοι/ες υποστηρίζουν ότι αυτό θα συμβεί νομοτελειακά καθώς το ότι βρίσκονται τόσες πολλές ώρες μαζί, αναγκαστικά σημαίνει ότι θα έρθουν και πιο κοντά και σαν άτομα χωρίς να χρειάζεται να καταβάλλουν κάποια προσπάθεια. Δεν υποστηρίζουν ότι το αν έρθουν κοντά θα προκύψει επειδή μπορεί να ταιριάζουν ή επειδή έχουν συμπαθήσει η μία την άλλη ή λόγω κάποιου άλλου λόγου για τον οποίο μπορεί να έρθουν κοντά κάποια άτομα. Ακόμα, η μια παίκτρια υποστηρίζει ότι «δεν είναι και κολλητή» με τις συμπαίκτριές της αλλά έχουν μια καλή σχέση. Κάνει μια διάκριση ανάμεσα στις κολλητές φίλες και τις συμπαίκτριες. Γενικά, σε αυτό το μέρος της θεματικής, οι παίκτες και οι παίκτριες αναφέρουν ότι κανονίζουν να βρεθούν και εκτός γηπέδου. Έτσι, οργανώνουν μαζί διάφορα πράγματα έχοντας ως αποτέλεσμα να περνάνε χρόνο μαζί και να έρχονται συχνά σε επαφή.

Πριν δοθούν οι παρακάτω απαντήσεις οι συνεντευξιαζόμενοι ερωτώνται αν οι πολλές ώρες επαφής λόγω των προπονήσεων είναι κάτι που συμβάλλει στο να έρθουν πιο κοντά μεταξύ τους.

Απόσπασμα 1

Παίκτρια 2: Ναι (..) εν μέρει ναι

Παίκτρια 1: Ναι

Παίκτρια 2: Αλλά ντάξει

Παίκτρια 1: Ντάξει θα σου πω (..) >δεν προλαβαίνεις κιόλας να κάνεις πάρα πολλά (..) έρχεσαι, κάνεις προπόνηση, φεύγεις</ (..) δηλαδή δεν κάθεσαι να αράξεις (..) δουλεύουμε:/

Παίκτρια 2: Ναι (..) Έχουμε τις (..) οικογένειές μας:

Παίκτρια 1: Δεν ζούμε και στην ίδια περιοχή: οι άλλες έρχονται από το Αίγιο:

Δερβένι: Ξυλόκαστρο:

ΟΣ 2

Απόσπασμα 2

Παίκτρια: Ναι: σίγουρα (..) ε: (..) ναι (..) ό,τι γίνεται στις προπονήσεις:, ό,τι γίνεται στους αγώνες: (..) ε: (..) από την ώρα που μπήκα προφανώς:, όσες περισσότερες ώρες περνάμε μαζί:, τόσο πιο: (..) ε: κοντά ερχόμαστε, τόσο περισσότερα μαθαίνω

για τις: (..) για τις συμπαίτριές μου: (..) ε: και για τον προπονητή: ναι έρχομαι πιο κοντά: (..) καταλαβαίνεις κι από μόνος σου ότι είσαι: ότι: μπορείς να πεις θέματα πιο άνετα πλέον. Ειδικά: εγώ που: (..) αν δεν τον ξέρω τον άλλον δεν πρόκειται να μιλήσω και να του πω τίποτα: (..) ε: μπορώ να συζητήσω πλέον: (..) με τις άλλες πιο: (..) εύκολα (..) δεν μου είναι τόσο δύσκολο προσωπικά να:, ξέρεις.

Εγώ: Ναι:

Παίτρια: >Να σκέφτομαι κάτι και να πω «οκεί δεν θα το πω γιατί δεν την ξέρω».

2^η ατομική

Απόσπασμα 3

Παίτρια: Ναι σίγουρα/ (..) σίγουρα όσο πιο πολύ βλέπεις ένα άτομο: (..) όσο πιο πολύ ε: (..) υπάρχει, τέλος πάντων, επαφή: ε: σίγουρα τόσο πιο κοντά έρχεσαι, όσο μεγαλύτερη άνεση αποκτάς τόσο πιο κοινά θέματα βρίσκετε να συζητήσετε για να μην είναι όλα τα θέματα «α ο αγώνας, α το βόλεϊ»./

Εγώ: Χμ:

Παίτρια: Ε: και όπως είπα και πιο παλιά: όταν υπήρχαν και περισσότερες παίκτριες στην ομάδα: υπήρχε το: να πηγαίνουμε πριν τους αγώνες ή πριν την προπόνηση για καφέ:/

Εγώ: Ναι

Παίτρια: Και συζητούνταν και καλά πιο προσωπικά θέματα (..) αυτό ήθελα να πω ότι ε: και πριν που δεν το είπα ότι: (..) ε: (..) όταν η ομάδα έχει: επιλογές: ή όταν υπάρχει και: (..) η διάθεση έχει ένα καλό κλίμα, βρίσκεις τρόπους να το κάνεις/

Εγώ: Χμ:

Παίτρια: Όπως αυτό το να πάμε για ένα φαγητό (..) μετά από έναν αγώνα ή μπορεί αν κάποια παίτρια είχε γενέθλια να έλεγε «α να πάμε να σας κεράσω» (..) κάπως έτσι. / Εγώ προσωπικά δεν συμμετείχα σε όλα: αλλά: για έναν καφέ πριν τις προπονήσεις μπορεί να πήγαινα / (..) ε: κυρίως για να ενταχθώ πιο πολύ μέσα στην ομάδα (..) δεν μου πρόσφερε κάτι προσωπικά εμένα./

Εγώ: Ναι:

Παίτρια: Ε: δηλαδή δεν επιδίωκα κάποια ιδιαίτερη σχέση και φιλία: /

Εγώ: Κατάλαβα:

Παίτρια: Ε: >ήταν πιο πολύ κυρίως για να ενταχθώ στην ομάδα < / (..) > ντάξει, αυτό εν μέρει μου έδωσε και την ευκαιρία: να κάνω (..) κι ένα ταξίδι με τις συμπαίτριές μου στο εξωτερικό: / επειδή απλά μαζευτήκαμε και πήγαμε αλλά: ήταν απλά (..) πολύ (..) για την παρέα./

Εγώ: Ναι:

Παίτρια: για μένα (..) δεν ήτανε ότι: γίναμε κολλητές (..) ε: κατάλαβες τι λέω:/

Εγώ: Χμ:

Παίτρια: ήταν απλά άτομα τα οποία θέλαμε κάτι κοινό / (..) είχαμε: ήδη κάτι κοινό και θέλαμε και κάποιο άλλο κοινό όπως το να πάμε ένα ταξίδι και απλά πήγαμε/ (..) είχαμε μια καλή σχέση προφανώς./

Εγώ: Ναι: χμ: ωραία/

Παίτρια: Δεν άλλαζε όμως την τυπικότητα./

1^η ατομική

Συναναστροφή εκτός γηπέδου. Αυτό το κομμάτι της ενότητας αναφέρεται στη συναναστροφή των παικτών εκτός γηπέδου καθώς αναφέρουν ότι κανονίζουν να πάνε για φαγητό, για ταξίδια, σε πάρτι γενεθλίων.

Πριν τα δύο παρακάτω αποσπάσματα γίνεται η ερώτηση του αν κάνουν παρέα εκτός γηπέδου.

Απόσπασμα 1

Παίκτρια 1: *Ναι*

Παίκτρια 2: Ναι: (..) εντάξει

Παίκτρια 1: Ναι έχω βγει για ποτό με κάποιες/ (..) εσύ δεν μου έχεις κάνει την χάρη ακόμα (απευθύνεται στην αρχηγό)/

Αρχηγός: Εγώ θα κάνω την εμφάνισή μου στο (όνομα μαγαζιού) (γέλια)

Παίκτρια 1: Κόφτο αυτό

Εγώ: Στο μοντάζ (..) ωραία άρα ναι

Παίκτριες: [Ε: ναι:]

Παίκτρια 2: Ντάξει: δεν είμαστε: και:

Παίκτρια 1: Δεν είμαστε κι όλη μέρα:

Παίκτρια 2: Ναι: (..) δεν είμαστε κάθε μέρα όπως είμαστε με τις κολλητές μας κι αυτά: (..) αλλά θα βγούμε για έναν καφέ: (..) θα κανονίσουμε κάτι./

ΟΣ 2

Απόσπασμα 2

Παίκτρια: Ναι ναι: (..) ε: (..) οργανώνουμε πράγματα του τύπου: «αυτό το σαββατοκύριακο ας μαζευτούμε και ας μαγειρέψουμε:» (..) και θα μαζευτούμε όλες εκεί και θα φάμε: και θα πιούμε: (..) ή μπορεί να είναι τα γενέθλια καποιανής: οπότε έχουμε ετοιμάσει κάποια τούρτα: και δώρα και τα λοιπά: ή είναι Χριστούγεννα και πριν φύγουμε:, ξέρεις (..) ντάξει δεν κάνουμε υπερβολικά πολλά, κάθε σαββατοκύριακο μαζί: αλλά: οργανώνουμε: (..) έτσι: κάποια πράγματα μικρά: (..) που κι αυτά μας φέρνουν πιο κοντά.

2^η ατομική

Πριν δοθεί η παρακάτω απάντηση γίνεται συζήτηση από τις παίκτριες γύρω από το γεγονός ότι η συχνή επαφή οδηγεί σε μεγαλύτερη εγγύτητα ανάμεσα στις παίκτριες.

Απόσπασμα 3

Παίκτρια: Ε: και όπως είπα και πιο παλιά: όταν υπήρχαν και περισσότερες παίκτριες στην ομάδα: υπήρχε το: να πηγαίνουμε πριν τους αγώνες ή πριν την προπόνηση για καφέ:/

Εγώ: Ναι

Παίκτρια: Και συζητούνταν και καλά πιο προσωπικά θέματα (..) αυτό ήθελα να πω ότι ε: και πριν που δεν το είπα ότι: (..) ε: (..) όταν η ομάδα έχει: επιλογές: ή όταν υπάρχει και: (..) η διάθεση έχει ένα καλό κλίμα, βρίσκεις τρόπους να το κάνεις/

Εγώ: Χμ:

Παίκτρια: Όπως αυτό το να πάμε για ένα φαγητό (..) μετά από έναν αγώνα ή μπορεί αν κάποια παίκτρια είχε γενέθλια να έλεγε «α να πάμε να σας κεράσω» (..) κάπως έτσι. / Εγώ προσωπικά δεν συμμετείχα σε όλα: αλλά: για έναν καφέ πριν τις προπονήσεις μπορεί να πήγαινα /(..) ε: κυρίως για να ενταχθώ πιο πολύ μέσα στην ομάδα (..) δεν μου πρόσφερε κάτι προσωπικά εμένα./

1^η ατομική

Σε αυτή την θεματική οι παίκτριες υποστήριζαν ότι κανόνιζαν να συναντηθούν με τις συμπαίκτριές τους και εκτός γηπέδου είτε για να πάνε για καφέ, είτε για να πάνε για φαγητό, είτε αν κάποια έχει γενέθλια. Η μια παίκτρια ανέφερε είχε πάει και ταξίδι στο εξωτερικό με τις συμπαίκτριές της. Αυτό είναι κάτι που έχει βρεθεί και σε άλλη έρευνα όπου παίκτριες ομαδικού αθλήματος ανέφεραν ότι κανόνιζαν να πηγαίνουν για φαγητό μερικές φορές μετά την προπόνηση αλλά εκτός αυτού διοργάνωναν και ταξίδια όλες μαζί. Το γεγονός αυτό τις έκανε να νιώθουν χαρά και είχε ως αποτέλεσμα την ανάπτυξη ισχυρών δεσμών με τις συμπαίκτριές τους (Choi, Liechty, Naar, West, Wong, & Son, 2022).

Προσωπικά θέματα. Η επόμενη θεματική σχετίζεται με την ανάλυση προσωπικών θεμάτων με τους συμπαίκτες και τις συμπαίκτριες. Μέσα από τις συνεντεύξεις φανερώνεται το πώς ορίζουν οι ίδιοι/ες τις στενές σχέσεις. Αρχικά, ένας παίκτης υποστηρίζει ότι οι στενές σχέσεις μπορούν να γίνουν με μικρό αριθμό ατόμων, και στην συνέχεια άλλος παίκτης συμφωνεί ότι μπορεί να εμπιστευτεί ένα-δύο άτομα. Ακόμα, άλλη παίκτρια υποστηρίζει ότι για να υπάρχουν στενές σχέσεις πρέπει τα δύο άτομα να γνωρίζουν πολύ καλά το ένα το άλλο. Επίσης, μέρος της καλής σχέσης θεωρούν ότι είναι το να πηγαίνουν μαζί με το αυτοκίνητο στους αγώνες και να συζητούν διάφορα θέματα. Ακόμα, είναι σημαντικό να ταιριάζουν και να μιλάνε και από μηνύματα για το τι συνέβη μέσα στην ημέρα τους. Κύρια προϋπόθεση για να γίνουν τα παραπάνω, όπως φαίνεται από τα λεγόμενα των παικτών, αποτελεί το γεγονός ότι πρέπει να υπάρχει ένας μικρός αριθμός ατόμων.

Πριν τα δύο παρακάτω αποσπάσματα, προηγείται η ερώτηση αν συζητάνε οι παίκτες πιο προσωπικά θέματα με τους συμπαίκτες ή τον προπονητή τους.

Απόσπασμα 1

Παίκτης 3: Σίγουρα:

Παίκτης 1: Ναι ναι...

Εγώ: Που όχι μόνο που έχουν να κάνουν με τους αγώνες αλλά και γενικά
Παίκτης 2: Ντάξει ίσως όχι με όλους, δηλαδή και οι 14 να ξέρουμε: αλλά: (..) σίγουρα:
Παίκτης 1: >Ε: ναι δεν γίνεται όλοι με όλους< (|..) κάποιος έχει 1-2 άτομα τα οποία μπορούν να εμπιστευτούν
Εγώ: Ναι
Παίκτης: είναι το μεγαλύτερο (δεν ακούγεται) στα αποδυτήρια
Εγώ: Χμμ... αναπτύσσονται, δηλαδή, φιλίες ανάμεσά σας;
Παίκτης 2: Σίγουρα
Παίκτης 3: Ναι
Αρχηγός: Βεβαίως (..) και με τον προπονητή και με τους συμπαίκτες.
Παίκτης 3: Ναι ναι

ΟΣ 1

Απόσπασμα 2

Παίκτης: Ναι: (..) με τον προπονητή: δεν ξέρω πόσο το έχω κάνει: (..) δεν νομίζω, βασικά όχι (..) ποτέ (..) εντάξει: ο προπονητής σαν προπονητής: (..) είμαι κι εγώ καινούρια: δεν με ξέρει τόσο καλά: δεν τον ξέρω τόσο καλά: οπότε οκεί: (..) ε: αλλά: με: τις υπόλοιπες παίκτριες, ας πούμε, όταν πηγαίνουμε σε αγώνες που, ξέρεις:, είμαστε όλες σε ένα αμάξι: και τα λοιπά: (..) συζητάμε για: (..) οτιδήποτε μπορείς να φανταστείς:
Εγώ: Ναι:
Παίκτης: Κι ειδικά: (..) κάποιες που μπορεί να έχω έρθει λίγο πιο κοντά εγώ προσωπικά: επειδή (..) ταιριάζουμε: (..) ε: (..) μιλάμε και εκτός:, δηλαδή, μιλάμε και από μηνύματα: για άσχετα πράγματα:, τι μου συνέβη μέσα στην ημέρα:, τι κάνουμε τώρα: και τα λοιπά:
Εγώ: Χμ:
Παίκτης: Ε: (..) οπότε: ναι (..) συζητάμε και εκτός των αγώνων (..) ναι: αρκετές φορές.

2^η ατομική

Στην θεματική αυτή υποστηρίζεται από τους παίκτες και τις παίκτριες ότι μοιράζονται μεταξύ τους προσωπικά θέματα κι ότι έχουν στενές σχέσεις μεταξύ τους. Κάποιοι παίκτες υποστηρίζουν ότι αυτό μπορεί να γίνει με μικρό αριθμό ατόμων κι ότι τα άτομα πρέπει να γνωρίζουν καλά το ένα το άλλο. Ακόμα, κάποιοι θεωρούν ότι πρέπει να μιλάνε και να λένε πώς περνάνε την ημέρα τους. Σε άλλες έρευνες, οι συμμετέχουσες υποστήριξαν ότι έχουν πολύ στενές σχέσεις μεταξύ τους κι ότι βρίσκουν συμπαράσταση από τις συμπαίκτριές τους, ωστόσο δεν ανέφεραν ότι αυτό μπορεί να γίνει με μικρό αριθμό ατόμων ούτε ότι χρειάζεται να γνωρίζονται πολύ καλά μεταξύ τους (Choi, & et al., 2022). Επομένως, οι δύο έρευνες παρουσιάζουν όμοια πράγματα όσο αφορά το κομμάτι της εγγύτητας αλλά παρουσιάζουν διαφορετικά πράγματα όσο αφορά τον μικρό αριθμό ατόμων καθώς αυτό δεν αναφέρεται στην δεύτερη έρευνα.

Επιπλέον, οι παίκτες αναφέρουν ότι όταν οι παίκτες είναι λίγοι (και καλοί) τότε υπάρχει μεγαλύτερη εγγύτητα μεταξύ τους. Έρευνα που έχει διεξαχθεί αναφέρει ότι σε πιο μεγάλες ομάδες, είναι πιθανό, τόσο η συνοχή όσο και η απόδοση να οδηγούνται σε χαμηλά επίπεδα. Ως αποτέλεσμα, η επίδοση της συνοχής μπορεί να είναι ισχυρότερη μεταξύ των μικρότερων ομάδων και ασθενέστερη μεταξύ των μεγαλύτερων ομάδων (Mullen, & Copper, 1994). Επομένως, μπορούν τα ευρήματα αυτών των δύο ερευνών να συνδεθούν μεταξύ τους.

Σημασία αγώνων (προσπάθεια/νίκη, αποδόσεις ήττας, διαχείριση ήττας, αποδόσεις νίκης)

Προσπάθεια/νίκη. Σε αυτό το κομμάτι αυτής της θεματικής ενότητας, αρκετές παίκτριες τόνισαν ότι μια σημαντική στιγμή για την ομάδα αποτελεί ο αγώνας αλλά για κάποιες δεν είναι ο οποιοσδήποτε αγώνας αλλά αυτός στον οποίο έχουν νικήσει. Ακόμα, κάποιες άλλες δίνουν έμφαση στην προσπάθεια που έχει κάνει η ομάδα ανεξάρτητα από το αν έχει κερδίσει ή χάσει. Υποστηρίζουν την διάκριση μεταξύ του αποτελέσματος του αγώνα και της προσπάθειας, ένας κοινός τύπος που αφορά το δίλημμα αν «μετράει» το αποτέλεσμα ή η προσπάθεια.

Πριν από τα δύο παρακάτω αποσπάσματα προηγείται η ερώτηση που σχετίζεται με το ποιες στιγμές της ομάδας θεωρούν οι παίκτριες σημαντικότερες.

Απόσπασμα 1

Εγώ: Χμ: ωραία (..) ε: ποιες θεωρείς ότι είναι οι σημαντικότερες στιγμές που ζει η ομάδα σου;

Παίκτρια: Ου: (..) ε: σε αγώνες να υποθέσω:

Εγώ: Χμ:

Παίκτρια: Κυρίως σε νίκες (γέλια).

2^η ατομική

Απόσπασμα 2

Εγώ: Ναι/ (..) κατάλαβα / (..) ωραία / (..) ε: ποιες θεωρείς ότι είναι οι σημαντικότερες στιγμές που ζει η ομάδα σου; /

Παίκτρια: Μμ (..) τις στιγμές του αγώνα / (..) νομίζω είναι οι σημαντικότερες στιγμές γιατί (..) εκεί: φαίνεται: το πραγματικό αποτέλεσμα (..) για το τι όλοι έχουν αγωνιστεί, / δηλαδή η κάθε παίκτρια ατομικά αλλά και όλες μαζί: / (..) ε: και ο προπονητής / (..) <σε κάθε προπόνηση> έχουμε στο μυαλό μας πώς να γίνουμε

καλύτεροι: για: να υπάρξει ένα αποτέλεσμα στο τέλος/ (..) οπότε ναι: (..) είναι: σε κάθε χρονιά θα υπάρχει ένας στόχος / (..) για παράδειγμα την περσινή χρονιά υπήρχε ο στόχος της ανόδου/ (..) να ανέβουμε κατηγορία:/ (..) οπότε: όταν: (..) επιτεύχθηκε αυτός ο στόχος / ε: (..) όχι η πρώτη θέση που ήταν (..) ο μεγαλύτερος, ας πούμε στόχος / (..) αλλά επιτεύχθηκε τουλάχιστον ένας μικρότερος στόχος, όπως η άνοδος / (..) ε: ήταν μια σημαντική στιγμή για την ομάδα. / Και γενικά η κάθε στιγμή που ζεις στον αγώνα / (..) <όχι απαραίτητα η νίκη (..) και η ήττα γιατί από τις ήττες μαθαίνουμε> / (..) ε: εκεί φαίνεται: όλη η δουλειά που έχει γίνει στην ομάδα είτε χάσει είτε νικήσει / (..) γιατί εκεί φαίνονται οι αδυναμίες και που πρέπει να προπονηθούμε στην συνέχεια / (..) ουσιαστικά γι' αυτό παίζουμε./

1^η ατομική

Ορισμένες παίκτριες ανέφεραν ότι ο αγώνας αποτελεί μια σημαντική στιγμή, γιατί εκεί φαίνεται το αποτέλεσμα από την δουλειά που έχει γίνει στις προπονήσεις, κι ειδικά αν έχουν νικήσει, αλλά κάποιες άλλες ανέφεραν ότι σημασία έχει η προσπάθεια ανεξαρτήτως αποτελέσματος. Αυτό που υποστήριζαν οι παίκτριες συνάδει με αυτό που αναφέρθηκε σε έρευνα όπου οι παίκτριες υποστήριζαν πως ανεξάρτητα από το αν έχουν κερδίσει ή χάσει, είναι χαρούμενες καθώς αυτό που έχει σημασία είναι να επικρατεί ένα ομαδικό κλίμα αλλά και η απόλαυση του παιχνιδιού (Choi, & et al., 2022).

Απόδοση ήττας. Σε αυτό το κομμάτι της θεματικής ενότητας, οι παίκτες και οι παίκτριες υποστηρίζουν ότι όταν χάνει μια ομάδα, πολλές φορές μπορεί να γίνει απόδοση ευθυνών σε κάποιον ή κάποιους. Κάποιοι υποστηρίζουν ότι για μια ήττα ευθύνονται όλοι οι παίκτες ή παίκτριες. Άλλοι/ες στρέφονται προς τον εαυτό τους, ώστε να δουν οι ίδιοι/ες τι λάθη έκαναν και κάνουν αυτοκριτική. Υποστηρίζουν πως μπορεί να ευθύνονται οι ίδιοι. Ως μη καλή απόδοση ένας παίκτης ή μια παίκτρια μπορεί να ορίσει ότι δεν σκόραρε, δεν έφερε πόντους στην ομάδα και ότι έκανε λάθη με αποτέλεσμα να μην έχει βοηθήσει την ομάδα. Από τις απαντήσεις τους φάνηκε ότι οι περισσότεροι «ψάχνουν» να βρουν το λάθος στον ίδιο τους τον εαυτό.

Πριν από όλα τα παρακάτω αποσπάσματα τίθεται στους παίκτες και στις παίκτριες ερώτηση που σχετίζεται με το αν μετά από μια ήττα αποδίδονται ευθύνες είτε σε κάποιο παίκτη ή παίκτρια είτε στον προπονητή ή στην προπονήτρια.

Απόσπασμα 1

Παίκτης 3: Εγώ στις δικές μας ήττες νομίζω ότι όλοι φταίγαμε (..) δηλαδή όλοι δεν παίζαμε καλά, δεν νομίζω να το αποδώσω κάπου συγκεκριμένα./

Παίκτης 2: Εγώ: θα πω ότι: (..), βασικά εγώ για μένα κοιτάω τον εαυτό μου αν θα έχω κάνει λάθη που: κάνω κι εγώ λάθη εννοείται όπως όλοι:/

Εγώ: Μμ

Παίκτης 2: Και τα βάζω ως πούμε με τον εαυτό μου ότι: «τσ δεν ήμουν καλή;, έκανα αυτή την βλακεία;, γιατί το κανα: ντάξει ξανά βλέπω...»/

ΟΣ 2

Απόσπασμα 2

Αρχηγός: Πιστεύω ότι ο καθένας καταλαβαίνει το μερίδιο ευθύνης και το αναλαμβάνει (..) σε μεγάλο ποσοστό στην ομάδα μας (..) πιστεύω./

Εγώ: Ωραία.. συμφωνείτε και οι υπόλοιποι;

Παίκτης: Ναι

ΟΣ 1

Απόσπασμα 3

Παίκτης: Ε: (..) εξαρτάται, θα πω, την ήττα (..) Π.χ. χθες παίζαμε αγώνα και χάσαμε

(..) 3-0 (..) δεν έπαιξα καλά (..) οπότε: αν: (..) > αν υπάρχει αγώνας στον οποίο δεν παίζω καλά και δεν σκοράρω, δεν δίνω πόντους στην ομάδα μου:< (..) η πρώτη που: (..) δίνει ευθύνες είμαι εγώ. Γιατί ξέρω ότι δεν έχω δώσει: δεν πρόσφερα καθόλου (..) έκανα βλακείες: ε: και τέτοια (..) και δεν σκόραρα, δεν κάρφωσα καθόλου > και τα λοιπά και τα λοιπά< οπότε: η πρώτη που σκέφτομαι είμαι εγώ (..) δηλαδή, είμαι μετά εκνευρισμένη με τον εαυτό μου που δεν: δεν έπαιξα και δεν βοήθησα την ομάδα

2^η ατομική

Διαχείριση ήττας. Στο κομμάτι αυτής της θεματικής ενότητας, σύμφωνα με τους παίκτες και τις παίκτριες υποστηρίζεται ότι όταν μια ομάδα υποδέχεται μια ήττα, αυτό μπορεί να έχει κάποιες επιπτώσεις σε αυτήν. Αυτό μπορεί να εκφραστεί με κακή διάθεση από τα μέλη της, να μην υπάρχει όρεξη για συζήτηση είτε να υπάρχει γκρίνια αλλά είναι κάτι που ξεπερνιέται γρήγορα. Ο τρόπος που ανέφεραν ότι μία ομάδα αντιμετώπισε τις συνεχείς ήττες ήταν μέσω της συζήτησης, προσπάθησαν να δουν τι μπορεί να φταίει που «πέφτει» η ψυχολογία τους και τελικά κατάφεραν να βελτιώσουν την κατάσταση.

Στις προηγούμενες σειρές αναφέρεται η ερώτηση του αν μετά από μια ήττα επηρεάζονται οι σχέσεις ανάμεσα στα μέλη της ομάδας.

Απόσπασμα 1

Παίκτης 1 : Σίγουρα αλλά ξεπερνιούνται

Παίκτης 3: Επηρεάζονται: (..) γιατί είναι όλοι μουτρωμένοι μωρέ.

Παίκτρια 1: Αυτό ναι

Παίκτρια 3: γιατί έχουν στεναχωρηθεί (..) όχι στο να πει ο άλλος ξέρω γω «γιατί το έκανες αυτό;»

Παίκτρια 1: Αντί να πιάσουμε κουβέντα και να πούμε:, θα πούμε «γεια:, καληνύχτα».

Εγώ: Ότι είναι δηλαδή περισσότερο στιγμιαίο, εκείνη την ώρα;

Παίκτριες : [Ναι]

Εγώ: Μετέπειτα:

Παίκτρια 3: Μέχρι να έρθει ο επόμενος αγώνας θα έχει περάσει

Παίκτρια 1: Κάπως έτσι βασικά

Παίκτρια 2: Μη σου πω την ίδια μέρα (γέλια)

Παίκτρια 2: Μπορεί μπορεί

ΟΣ 2

Απόσπασμα 2

Εγώ: Ωραία (..) ε: επηρεάζει μετά μια νίκη ή μια ήττα τις σχέσεις στην ομάδα;

Αρχηγός : Εννοείται...

Παίκτης 3: Εγώ θεωρώ όχι τόσο πολύ ... (διακόπτεται) σε αυτή την ομάδα

Παίκτης 2: Η νίκη: φέρνει ίσως πιο κοντά, η ήττα φέρνει γκρίνια (..) όχι μόνο η μία ήττα, οι επαναλαμβανόμενες.

Εγώ: Μάλιστα

Παίκτης 3: Γκρίνια της στιγμής όμως όχι: σε προσωπικές σχέσεις γκρίνια.

Εγώ: Οι υπόλοιποι συμφωνείτε;

Παίκτης 4: Ναι.

ΟΣ 1

Απόσπασμα 3

Παίκτρια: Ε: ναι: ναι: (..) θυμάμαι στην αρχή του χρόνου: υπήρχαν πολλοί αγώνες που: ενώ μπορούσαμε άνετα να κερδίσουμε, χάναμε λόγω ψυχολογίας βέβαια: (..) δεν ξέρω κάτι γινόταν χάλια εκεί: ε: δεν: (..) > και χάναμε και αυτό επηρέαζε και τους επόμενους αγώνες< και τα λοιπά και τα λοιπά: (..) ε: αλλά ευτυχώς: καθίσαμε και μιλήσαμε σαν ομάδα και είδαμε ότι οκεί (..) τι σκ@τ@ φταίει γι' αυτές τις ήττες και την ψυχολογία: που: πάει: που μπορεί να είναι φουλ: πρώτο σερτ τέλεια και μετά: (..) κατεβαίνει έτσι, δεν ξέρουμε γιατί: (..) ε: μιλήσαμε: καταλάβαμε κάποια πράγματα και μετά όντως (..) έφτιαξε λίγο το όλο θέμα:

Εγώ: Χμ:

Παίκτρια: Αλλά ναι μετά από ήττα: είναι όλοι λίγο: λίγο: (..) ειδικά αν είναι ήττα που:, αν είναι ομάδα που ξέρουμε ότι έπρεπε 100% να είχαμε κερδίσει.

2^η ατομική

Στην συγκεκριμένη θεματική, οι παίκτες και οι παίκτριες υποστηρίζουν ότι μετά από μια ήττα η ομάδα μπορεί να έχει κακή διάθεση, οι παίκτες να είναι στεναχωρημένοι και να υπάρχει γκρίνια. Σε άλλη έρευνα που είχε διεξαχθεί, οι παίκτριες υποστήριξαν πως ακόμα και μετά από μια ήττα το κλίμα στην ομάδα είναι ευχάριστο, επομένως οι αποδόσεις και οι συνέπειες της εξέλιξης μιας ομάδας είναι ζήτημα μελέτης κάθε φορά (Choi, & et al., 2022).

Απόδοση νίκης. Σε αυτό το σημείο της θεματικής ενότητας οι παίκτριες αναφέρουν ότι όταν νικάνε, αποδίδουν τη νίκη σε όλη την ομάδα και όχι σε κάποιο μέλος συγκεκριμένα. Όλες παίρνουν τα εύσημα κι αν κάποια τα έχει πάει ιδιαίτερα καλά, παίρνει κάποια εύσημα παραπάνω. Επομένως, η απόδοση γίνεται συλλογικά κι όχι ατομικά.

Πριν δοθούν οι παρακάτω απαντήσεις προηγείται ερώτηση για τις παίκτριες που σχετίζεται με το που αποδίδεται μια νίκη.

Απόσπασμα 1

Παίκτρια: Ε: (..) στην αρχή όχι θα έλεγα (..) είμαστε όλες σε φάση «ω:» ξέρω γω «παίξαμε τέλεια:, κερδίσαμε» οπότε είναι, φαίνεται λίγο ομαδικό: το: (..) το γεγονός ότι κερδίσαμε (..) > που έτσι θα πρεπε να ναι πιστεύω< (..) εμ: (..) ναι: (..) ούτε (..) ούτε μπορώ να πω ότι: (..) λέμε «α» ξέρω γω «μπράβο» στον προπονητή: που (..) μας έβαλες έτσι σήμερα και κερδίσαμε (γέλιο) (..) ε: νομίζω φαίνεται ότι είναι ομαδικό: δεν: (..) ντάξει αν κάποιος είναι πολύ καλός εκείνη την ημέρα και έχει δώσει πολλούς πόντους στην ομάδα: προφανώς θα: (..) λογικά θα πάρει και κάποια παραπάνω, ξέρεις, «συγχαρητήρια: έπαιξες τέλεια και τα λοιπά:».

Εγώ: Ναι:

Παίκτρια: Αλλά γενικά είναι, ξέρεις, «νικήσαμε όλοι μαζί:, ήταν ομαδικό:» και τα λοιπά.

2^η ατομική

Απόσπασμα 2

Παίκτρια: Είναι ενθαρρυντική (..) η υποστήριξή τους ας πούμε /(..) οπότε: ναι /(..) ε: σίγουρα σε μια νίκη ή σε έναν αγώνα (..) υπάρχουν παίκτριες οι οποίες «τραβάνε» πιο πολύ/ (..) θα παίξουν καλύτερα από κάποιες άλλες,/ θα βάλουν περισσότερους πόντους/ (..) σίγουρα αυτές έχουν έναν λόγο παραπάνω στην νίκη, μια ευθύνη παραπάνω για την νίκη/ (..) αλλά: σε μια νίκη πιστεύω πρέπει να βλέπουμε συνολικά (..) την νίκη/

Εγώ: Χμ..

Παίκτρια: Όχι ατομικά/ (..) «χάρη σ' αυτή κερδίσαμε»/ (..) όχι κερδίσαμε χάρη στην ομάδα (..) (δεν ακούγεται)/

1^η ατομική

Στην έβδομη θεματική, κάποιοι παίκτες και παίκτριες υποστηρίζουν ότι όταν έρχεται μια ήττα μπορεί να φταίει όλη η ομάδα ή και οι ίδιοι, με αποτέλεσμα να κατηγορούν τον εαυτό τους και να κάνουν αυτοκριτική. Αντίθετα, σε αυτή την θεματική που μόλις είδαμε, υποστηρίζεται ότι όταν η ομάδα νικάει, το αποτέλεσμα αυτό αποδίδεται συλλογικά και όχι σε κάποιον παίκτη συγκεκριμένα. Αυτό μπορεί να

συνδεθεί και με έρευνα η οποία έχει δείξει ότι οι παίκτες χρησιμοποιούν συλλογικούς όρους για να συζητήσουν τις νίκες τους ενώ στις ήττες χρησιμοποιούν πιο ατομικές εκφράσεις και μιλάνε για το άτομό τους (Finlay, & Faulkner, 2003).

Κατασκευή του ηγέτη, σχέση προπονητή-αθλητή

Κατασκευή του ηγέτη. Σε αυτή την θεματική οι παίκτες και οι παίκτριες μιλούν για τον ηγέτη. Η μια ομάδα κατασκευάζει ως ηγέτη της τον προπονητή. Ο ηγέτης παρουσιάζεται ως αυτός που εμπνυχώνει, δυναμικός και που παίρνει πάνω του το παιχνίδι. Ακόμα, ο ηγέτης χρειάζεται να έχει εμπειρία, να είναι δίπλα στους παίκτες και τις παίκτριες αλλά και να αναλαμβάνει τις ευθύνες. Για μια παίκτρια, αυτός που καθοδηγεί την ομάδα είναι αυτός που έχει έντονη προσωπικότητα, που έχει άνεση, που βρίσκεται για πολλά χρόνια στην ομάδα και στον σύλλογο και θα ξέρει τις άλλες ομάδες καθώς θα έχει παίξει για χρόνια με αυτές αντίπαλη. Επίσης, υποστηρίζει πως θα πρέπει να είναι κάποιο άτομο που θα έχει έναν καλό χαρακτήρα και αυτό θα εξωτερικεύεται και στο γήπεδο. Η ίδια παίκτρια υποστηρίζει τον διαχωρισμό του ρόλου του ηγέτη από τον αρχηγό της ομάδας καθώς στην συνέχεια της συζήτησης φαίνεται να μην ταυτίζει αυτά τα δύο πρόσωπα αλλά μάλλον συνειρμικά τα συσχετίζει. Στην δική της ομάδα η αρχηγός είναι για πολλά χρόνια στην ομάδα και ξέρει τι συμβαίνει στην ομάδα και στον σύλλογο οπότε υπάρχει λόγος που της έχει δοθεί αυτή η θέση.

Στις προηγούμενες σειρές τίθεται η ερώτηση για το αν καθοδηγείται από κάποιον η δική τους ομάδα και αν ναι, από ποιον.

Απόσπασμα 1

Παίκτρια 1: Και ο αρχηγός και ο προπονητής

Παίκτρια 3: Στην δικιά μας νομίζω ο προπονητής

Παίκτρια 2: Εγώ πιο πολύ ο προπονητής πιστεύω

Παίκτρια 1: Ναι ο προπονητής πιο πολύ

Παίκτρια 2: Εγώ δεν νομίζω ότι έχουμε κάποια παίκτρια που:

Παίκτρια 1: Κάτι θα γίνει

Παίκτρια 2: Να πάρει πάνω της το παιχνίδι

Παίκτρια 1: Ναι ναι

Παίκτρια 2: Να μας εμπνυχώσει όλες:, (..) δυναμική εννοώ

Παίκτρια 3: *Η προπονήτρια*

Παίκτρια 2: *Η κόουτς, ναι*

ΟΣ 2

Απόσπασμα 2

Παίκτης 3: Έχουμε έναν πάρα πολύ καλό αρχηγό (..) κατά την γνώμη μου (..) από τους καλύτερους.

Παίκτης 1: έχουμε όντως καλό αρχηγό

Παίκτης 3: Έχει εμπειρία

Παίκτης 1: Είναι δίπλα μας

Παίκτης 3: Παίρνει ευθύνες: (..) όπως κι ο προπονητής μας (..) όπως κι ο προπονητής μας παίρνει πολύ μεγαλύτερο μερίδιο ευθύνης από όλους (..) τώρα που είναι έξω (..) κλείσε να μην με ακούει (..) πολύ ευχαριστημένος από το (..) σύνολο

ΟΣ 1

Απόσπασμα 3

Παίκτης: Μμ: που την καθοδηγούν /(..) ε: (..) >πιστεύω ότι υπάρχουν κάποιες< (..) ε: πιο έντονες προσωπικότητες (..) μέσα στην ομάδα: /οπότε: αυτές οι έντονες προσωπικότητες κι αυτές που έχουν πιο πολλή άνεση: / (..) που είναι πιο πολλά χρόνια στην ομάδα (..) στον σύλλογο μάλλον/ (..) οπότε γνωρίζουν (..)ε: και τον πρόεδρο καλύτερα: αλλά ίσως και τους: ε: (..) γενικά όλο το (..) το σύνολο του γηπέδου/ (..) ε: είναι αυτοί που θα μπορέσουν να καθοδηγήσουν (..) καλύτερα την ομάδα (..) ή που ξέρουν ας πούμε τις (..) αντίστοιχες (..) άλλες ομάδες που θα παίζουμε./

Εγώ: Χμ...

Παίκτης: τις αντίπαλες γιατί έχουν παίξει: πιο πολλά χρόνια με αυτές τις αντίπαλες /(..) σίγουρα θα υπάρχει μια καθοδήγηση από εκεί και εξαρτάται από τον χαρακτήρα (..) αν υπάρχει σαν έντονος χαρακτήρας ο οποίος θα φαίνεται περισσότερο:/ (..) >όχι απαραίτητα επειδή φαίνεται<: αλλά επειδή είναι καλός στο γήπεδο: (..) σαν χαρακτήρας, κατάλαβες τι θέλω να πω:/

Εγώ: Ναι:

Παίκτης: Όπως και: μεγάλη σημασία θεωρώ ότι έχει και ο ρόλος του: (..) της αρχηγού της ομάδας:/ (..) στην δικιά μας ομάδα η αρχηγός είναι αυτή που όντως είναι περισσότερο χρόνια: στο: (..) στην ομάδα (..) στο (..) σύλλογο./

Εγώ: Ναι: κατάλαβα./

Παίκτης: Για κάποιο λόγο της δίνουνε αυτή την θέση /(..) ξέρει περισσότερο (..) το τι συμβαίνει (..) στον συγκεκριμένο σύλλογο και στην συγκεκριμένη ομάδα (..) το τι μπορεί να συμβεί (..) και πιστεύω ότι: τέτοιοι: (..) >τέτοιες παίκτριες θα καθοδηγήσουν περισσότερο την ομάδα< (..)

1^η ατομική

Αυτή η θεματική αναφέρεται στον ηγέτη και πώς αυτός κατασκευάζεται από τους παίκτες. Υποστηρίζουν ότι πρέπει να είναι δυναμικός, να εμπυχώνει, να έχει εμπειρία, να παίρνει πάνω του το παιχνίδι, να έχει έντονη προσωπικότητα, να είναι δίπλα στους παίκτες και στις παίκτριες, να είναι καλός σαν χαρακτήρας. Σύμφωνα με τους Stevens, κ.α (2018) ο ηγέτης προωθεί μια αίσθηση κοινής κοινωνικής ταυτότητας μέσα στην ομάδα και οφείλει να την θέτει ως πρώτο στόχο τα συμφέροντα της ομάδας και όχι τα δικά τους προσωπικά συμφέροντα (Stevens, Rees,

Coffee, Haslam, Steffens, & Polman, 2018). Ακόμα, χρειάζεται να εκφράζει την εμπιστοσύνη του/της στους συμπαίκτες του/της καθώς αυτό μπορεί να συμβάλλει στην ομαλότερη επικοινωνία μεταξύ τους (Fransen, Haslam, Steffens, Vanbeselaere, De Cuyper, & Boen, 2015). Τέλος, μερικές φορές είναι υπεύθυνος/η για την στρατηγική που θα ακολουθηθεί στο εκάστοτε παιχνίδι (Schnurr, File, Clayton, Wolfers, & Stavridou, 2021). Η παρούσα έρευνα φαίνεται να συνάδει με άλλες, σε σχέση με κάποια χαρακτηριστικά που θεωρούν οι παίκτες ότι πρέπει να έχει ένας προπονητής, ωστόσο όχι με όλα όσα παρουσιάζονται σε αυτές. Παρόλα αυτά ίσως μοιάζουν μεταξύ τους καθώς όλα τα χαρακτηριστικά που περιγράφηκαν σχετίζονται με την ευημερία της ομάδας.

Σχέσεις προπονητή-αθλητή. Ένα ακόμα θέμα που έχει ανακύψει μέσα από τις συνεντεύξεις σχετίζεται με τη σχέση που έχουν οι παίκτες και οι παίκτριες με τον προπονητή ή την προπονήτριά τους. Υποστηρίζεται μέσα από τις συνεντεύξεις ότι οι παίκτριες δεν έχουν τόσο στενή σχέση με τον προπονητή. Στην πρώτη ομάδα η μία παίκτρια μόνο αναφέρει ότι έχει πιο στενή σχέση με την προπονήτρια επειδή την «φέρνει κιάλας στην προπόνηση». Στην επόμενη συνέντευξη η παίκτρια υποστηρίζει ότι ο προπονητής σαν προπονητής ίσως έχει έναν πιο απόμακρο ρόλο. Επιπλέον, αναφέρει ότι επειδή είναι καινούρια, δεν την ξέρει καλά, και άρα δεν μπορούν να έχουν μια τόσο στενή σχέση. Επομένως, ο χρόνος επαφής καταγράφεται ως κριτήριο ώστε να αναπτυχθεί το δέσιμο. Άλλη παίκτρια αναφέρει ότι η σχέση που έχει με τον προπονητή έχει να κάνει μόνο με τον αγώνα και δεν έχει περάσει σε πιο προσωπικό επίπεδο. Μέσα από αυτή την συζήτηση φαίνεται ότι μια πιο στενή σχέση με τα άτομα της ομάδας μπορεί να δημιουργηθεί αν τα μέλη της μιλάνε και για θέματα που δεν αφορούν μόνο την ομάδα καθώς και με την πάροδο του χρόνου.

Η θεματική αυτή σχετίζεται με την σχέση προπονητή-αθλητή όπου οι περισσότεροι παίκτες αναφέρουν ότι δεν έχουν τόσο στενή σχέση με τον προπονητή κι ότι δεν συζητούν μαζί του πιο προσωπικά θέματα. Σύμφωνα με τους Short και Short (2005), οι αποτελεσματικές σχέσεις του προπονητή με τον αθλητή χρειάζεται να χαρακτηρίζονται από εγγύτητα, σεβασμό, εκτίμηση, συνεργασία, ενώ η απουσία τους δε συμβάλλει στη δημιουργία στενών σχέσεων, όπως φάνηκε και παραπάνω.

Κατασκευή της ομάδας (κατασκευή της ομάδας ως οικογένειας), παραμονή στην ομάδα.

Κατασκευή της ομάδας ως οικογένειας. Ένα κομμάτι της επόμενης ενότητας αναφέρεται στην κατασκευή της ομάδας ως οικογένειας. Αρχικά, αξίζει να επισημανθεί ότι οι παίκτες από μόνοι τους παρομοίασαν την ομάδα με μια οικογένεια και δεν τους έγινε κάποια ερώτηση που να είναι σχετική. Η μια ομάδα παρομοιάζει την προπονήτρια με την μαμά ή τον μπαμπά μιας οικογένειας και τους παίκτες ως τα παιδιά της. Την παρομοιάζουν με μια πυρηνική παραδοσιακή οικογένεια. Ακόμα, με τα λεγόμενά τους κατασκευάζουν την έννοια της οικογένειας ως μια δομή που είναι ενωμένη, που κυριαρχεί το δέσιμο ανάμεσα στα μέλη. Στην άλλη ομάδα οι παίκτες παρουσιάζουν την ομάδα σαν δεύτερη οικογένεια κι αυτό γιατί περνάνε πολλές ώρες μαζί και περνάνε και κακές αλλά και καλές στιγμές. Μέσω των λεγόμενων αυτών, οι παίκτες και οι παίκτριες φανερώνουν με ποιον τρόπο έχουν την έννοια της οικογένειας στο μυαλό τους και ποια χαρακτηριστικά έχουν ίσως οι δικές τους οικογένειες ή ποια χαρακτηριστικά πιστεύουν ότι θα έπρεπε να έχει μια οικογένεια.

Στις προηγούμενες σειρές οι συνεντευξιζόμενοι/ες ερωτώνται από ποια συστατικά πιστεύουν ότι αποτελείται μια ομάδα.

Απόσπασμα 1

2^η ομαδική: 235-239

Αρχηγός: Υπάρχει η κόουτς: (..) που είναι όπως: ο μπαμπάς, η μαμά σε μια οικογένεια: και τα παιδάκια.

Παίκτη 1: Τα οποία είναι αρκετά (γέλια)
(δεν ακούγεται)

Παίκτη 2: Μια πολύτεκνη οικογένεια.

ΟΣ 2

Απόσπασμα 2

1^η ομαδική: 156-159

Παίκτης 1: >Σίγουρα είναι δεύτερη οικογένεια < (..) γιατί περνάμε πολλές ώρες

Εγώ: Χμ...

Παίκτης 1: Και καλές και κακές στιγμές:, ε: οπότε είναι κάτι σαν δεύτερη οικογένεια (..) κατά την γνώμη μου

ΟΣ 1

Σε αυτή τη θεματική φαίνεται οι παίκτες να παρομοιάζουν την ομάδα τους με παραδοσιακή οικογένεια και συγκεκριμένα τον προπονητή ως γονέα και τους παίκτες σαν παιδιά. Υποστήριξαν ότι υπάρχει δέσιμο μεταξύ τους κι ότι περνούν πολλές ώρες

μαζί. Οι παραπάνω δηλώσεις των παικτριών φαίνεται να συνδέονται με άλλες έρευνες καθώς το ίδιο υποστηρίχθηκε κι από μια άλλη ομάδα όπου οι παίκτριες υποστήριξαν ότι νιώθουν την ομάδα σαν να είναι οικογένειά τους και υπάρχει μεγάλο δέσιμο μεταξύ τους (Choi, & et al., 2022).

Παραμονή στην ομάδα. Στην θεματική αυτή που ανέκυψε, οι παίκτες και οι παίκτριες αναφέρουν ότι δεν θα άλλαζαν εύκολα ομάδα. Στην μια ομαδική συνέντευξη, η παίκτρια λέει πως δεν θα έφευγε από την ομάδα αρκεί να πληρούνταν και οι απαραίτητες προϋποθέσεις, δηλαδή το να υπάρχουν παίκτριες και να γίνονται προπονήσεις. Μια παίκτρια αναφέρει ότι θα άλλαζε με δυσκολία ομάδα καθώς αν αυτό γινόταν θα σκεφτόταν την παλιά της ομάδα και το πώς περνούσε εκεί. Για άλλη παίκτρια διαδραματίζει σημαντικό ρόλο η συνήθεια και το γεγονός ότι είναι δύσκολο να βρεις και να προσαρμοστείς σε μια νέα ομάδα καθώς θα πρέπει να γνωρίσεις νέα άτομα, να ταιριάζεις με αυτά και να αποδείξεις τι παίκτρια είσαι.

Οι παίκτες και οι παίκτριες πριν δώσουν τις παρακάτω απαντήσεις ερωτήθηκαν αν θα άλλαζαν εύκολα ομάδα, κι αν ναι για ποιο λόγο.

Απόσπασμα 1

Παίκτης 3: Όχι

Παίκτης 1: Δεν νομίζω

Παίκτης 2: Νο (..) εκτός αν έφευγαν όλες κι έμενα μόνη μου (γέλια)

Παίκτης 1: Εγώ θέλω να είμαι εδώ αρκεί να πληρούνται: οι προϋποθέσεις.

Παίκτης 2; Ε: ναι

Παίκτης 1: Αυτό

Εγώ: Δηλαδή;

Παίκτης 2: Να υπάρχουν παίκτριες:

Παίκτης 1: Ναι:

Παίκτης 3: Προπονήσεις:

Παίκτης 2: Προπονητές:

Παίκτης 1: >Αν μπορούσα να ήμουν και πέρσι θα ερχόμουν και πέρσι< αλλά δεν μπορούσα γιατί δεν (..) υπήρχαν ας πούμε/ (..) αν υπάρχουν και του χρόνου θα έρθω (..) και το συζήταγα σήμερα αυτό στο αμάξι (..) συζήταγα από τώρα για του χρόνου γιατί εγώ τον Μάρτιο θα φύγω (..) συγγνώμη τώρα (..) εγώ θα φύγω τον Μάρτιο γιατί θα πάω για δουλειά:!

ΟΣ 2

Απόσπασμα 2

Παίκτης: όχι

Αρχηγός: Προς το παρόν όχι

Παίκτης: Τς...

Εγώ: Ή το σκέφτεστε;

Παίκτης: Εμείς όχι, >η ομάδα δεν ξέρουμε αν θέλει να συνεχίσει μαζί μας<, επειδή δεν ξέρουμε αν θα πετύχουμε τον στόχο (γελώντας)

ΟΣ 1

Απόσπασμα 3

Παίκτης: Ε: (..) δεν ξέρω: ντάξει: μπήκα φέτος: (..) οπότε δεν είναι ότι έχω και την: (..) τον φοβερό δεσμό ας το πούμε: (..) έτσι:

Εγώ: Ναι:

Παίκτης: Ε: οπότε: (..) θα <άλλαζα> (..) αλλά με δυσκολία.

Εγώ: Χμ:

Παίκτης: Δηλαδή προφανώς (..) θα άλλαζα θα έμπαινα πάλι στην καινούρια ομάδα θα έλεγα «πω: πάλι καινούρια άτομα:, άντε να δούμε τι: (..) τι θα γίνει:» και: θα σκεφτόμουνα την ομάδα που είμαι τώρα: (..) μπορεί να τους έκανα και λίγο σύγκριση η αλήθεια είναι (γέλιο) (..) ε: «δεν έχω την συγκεκριμένη παίκτης δίπλα μου: που: μ' έκανε να γελάω: ή: έλεγε βλακείες: ή με βοηθούσε: (..) ή: την συγκεκριμένη πασαδώρο να μου δίνει τις τέλειες πάσες: (..) ε: (..) ή να καρφώνω ωραία και τα λοιπά». Αλλά θα άλλαζα, δεν θα έλεγα «όχι» προφανώς: (..) αν ειδικά πρέπει: θα το άλλαζα (..) δηλαδή, τώρα που θα φύγω: (..) ε: αλλά με δυσκολία (..) ξέρεις, πάντα θα είναι το μυαλό μου: ειδικά στην αρχή: θα είναι στην προηγούμενη ομάδα: (..) πώς πέρναγες:

2^η ατομική

Απόσπασμα 4

Παίκτης: Δεν θα άλλαζα εύκολα ομάδα/ (..) ε: ακόμα και: σε: περίοδο που: δεν ήμουν ευχαριστημένη με την ομάδα που ήμουν: (..) ε: ήταν πιο εύκολο για μένα: να πω ότι: δεν θα ασχοληθώ:

Εγώ: Χμ:

Παίκτης: για λίγο καιρό με το βόλει: παρά να αλλάξω ομάδα/ (..) κυρίως γιατί παιδεύτηκα αρκετά να βρω την ομάδα που είμαι τώρα / (..) ε: κυρίως επειδή: συνηθίζεις σε μια ομάδα και είναι σημαντικό να: να συνηθίζεις σε μια ομάδα/ (..) είναι κουραστικό να πας σε νέα ομάδα (..) επειδή το έχω κάνει δύο φορές (..) τρεις (..) ε: είναι κουραστικό να πας νέος σε μια ομάδα και να πρέπει να: αποδείξεις πολλά περισσότερα πράγματα:, / είναι κουραστικό να γνωρίζεις πολύ διαφορετικά άτομα: υπάρχει αμφιβολία για το αν θα ταιριάξεις με αυτή την ομάδα./ Εγώ, ας πούμε, με την ομάδα που είμαι τώρα ταίριαξα (..) και γι' αυτό έμεινα εν τέλει./

1^η ατομική

Στην παρούσα έρευνα οι παίκτες και οι παίκτριες υποστήριξαν ότι δεν θα άφηναν εύκολα την ομάδα στην οποία βρίσκονταν για να πάνε σε κάποια άλλη ομάδα. Θα μπορούσε κανείς να σκεφτεί ότι είναι κάτι το λογικό αν λάβει υπόψη του ότι σύμφωνα με την θεωρία κοινωνικής ταυτότητας οι άνθρωποι βάζουν σε κατηγορίες τους εαυτούς τους για να μπορέσουν να ορίσουν τον ίδιο τους τον εαυτό. Επιπλέον, οι αθλητές μπορεί να έχουν ταυτιστεί με αυτή την ομάδα στην οποία

βρίσκονται με αποτέλεσμα να είναι δύσκολο να φύγουν από αυτή (Major, Mendes, & Dovidio, 2013).

Ένταξη νέου μέλους στην ομάδα, ύπαρξη διακρίσεων ανάμεσα στα μέλη της ομάδας, μη ανάλυση προσωπικών θεμάτων με τον προπονητή

Ένταξη νέου μέλους στην ομάδα. Η επόμενη θεματική ενότητα, σχετίζεται στην ένταξη ενός νέου μέλους στην ομάδα. Οι παίκτες και οι παίκτριες αναφέρονται στο πώς είναι αυτή η ένταξη του νέου μέλους στην ομάδα. Θέτουν κάποια κριτήρια όπως το να μην έρθει το νέο μέλος με εχθρικότητα, με επιθετικότητα ή είναι ερειστικό. Ακόμα, τίθεται και το ζήτημα της ανταγωνιστικότητας και η θέση που θα παίζει το νέο μέλος. Υποστηρίζουν ότι αν έρθει με φιλική πρόθεση και υπάρχουν χαλαρές σχέσεις τότε δεν θα υπάρχει κάποιο πρόβλημα. Ταυτόχρονα κατασκευάζεται και η ομάδα καθώς υπονοείται ότι για είναι καλά η ομάδα θα πρέπει οι παίκτες να έχουν τα παραπάνω χαρακτηριστικά. Στην συνέχεια, η άλλη ομάδα υποστηρίζει ότι θα προσπαθήσει να εντάξει το νέο μέλος συνολικά και δεν θα αναγκαστεί να γίνει μέλος κάποια υπό-ομάδας. Ο ένας παίκτης τονίζει ότι δεν υπάρχουν κλίκες στην ομάδα τους. Ταυτόχρονα με αυτή την ερώτηση κάποια νέα μέλη των ομάδων παραθέτουν την δική τους εμπειρία. Ο ένας από αυτούς τους παίκτες αναφέρει ότι η προσέγγισή του από τους υπόλοιπους ήταν πολύ ζεστή και δεν ένιωσε άβολα ή άσχημα.

Άλλη παίκτρια που είχε μπει πρόσφατα στην ομάδα φαίνεται να είναι λίγο διστακτική στην αρχή αλλά στην συνέχεια αναφέρει ότι ενώ εκείνη ήταν πιο φοβισμένη και δεν ήξερε κανέναν, οι συμπαίκτριές της άρχισαν να την επικροτούν και γενικότερα να κάνουν πιο εύκολη την ένταξή της στην ομάδα.

Η άλλη παίκτρια αναφέρει ότι όταν έρχεται ένα νέο μέλος στην ομάδα υπάρχει ένα επιθετικό βλέμμα στην αρχή αλλά ουσιαστικά η αντιμετώπιση είναι φιλική και θετική. Έπειτα παραθέτει τη δική της εμπειρία κατά την οποία οι συμπαίκτριές της προσπάθησαν να την γνωρίσουν και να την προσεγγίσουν με σκοπό να την εντάξουν στην ομάδα.

Στις προηγούμενες σειρές προηγείται η ερώτηση για το πώς αντιμετωπίζουν οι παίκτες κι οι παίκτριες τον ερχομό ενός νέου μέλους στην ομάδα.

Απόσπασμα 1

Παίκτης 1: Καλοδεχούμενος

Παίκτης 2: Καλοδεχούμενος

Παίκτης 3: Θα τον αγκαλιάσουμε όσο μπορούμε

Παίκτης 1: Ντάξει κοίταξε να δεις

Παίκτης 2: Εκτός αν έρθει με εχθρικότητα
(γέλια)

Παίκτης 1: Υπάρχει κι αυτό (..) η ανταγωνιστικότητα πάλι: (..) δηλαδή αν έρθει τώρα εμένα ένα:

Παίκτης 2: Λίμπερο

Παίκτης 1: Ναι ας πούμε και: (..) καινούριο θα το: (..) (γέλια)

Παίκτης 1 : [Όλα καλά]

Παίκτης 2: Κοίτα είναι ανάλογα πιστεύω: (..) αν σου βγάζει ο άλλος καλό ή κακό χαρακτήρα/ (..) δηλαδή: αν άλλος έρθει με επιθετικότητα ή: είναι κάπως ερειστικός: θα σου βγάλει κακό ανταγωνισμό.

Παίκτης 1: Ναι σίγουρα.

Παίκτης 2: Αν έρθει και είναι φιλικός και οι σχέσεις σας είναι χαλαρές: (..) θα σου βγάλει καλό ανταγωνισμό: που: είσαστε:!

Παίκτης 1: Ναι συμφωνώ:

Παίκτης 2: Που έχεις με όλες (..) είναι κι ανάλογα τι θα σου βγάλει: (..) τι συναίσθημα θα σου βγάλει ο αντιπ... ο άλλος:!

ΟΣ 2

Απόσπασμα 2

Παίκτης 1: Εε σίγουρα προσπαθούμε να το βάλουμε:

Αρχηγός: Να το εντάξουμε

Παίκτης 1: Ναι... <Ε: δεν έχουμε κλίκες πιστεύω>

Εγώ: Χμμ..

Παίκτης 1: Ότι δεν είμαστε (..) παρέες που θα: μπει , θα μπει εδώ θα μπει εκεί, είμαστε όλοι μαζί:

Εγώ: Ναι... είστε όλοι ενωμένοι

Παίκτης 1: Ναι... ασχέτως τα διάφορα (..) πειράγματα

Εγώ: Ναι..

Παίκτης 2: Εγώ επειδή ήρθα φέτος στην ομάδα και επειδή τα παιδιά ήταν από πέρσι όλα σε αυτή την ομάδα (..), ε: τουλάχιστον για τους παρόντες, θεωρώ ότι ήταν πολύ: ζεστή προσέγγιση, δεν ένιωσα: άβολα ή άσχημα. Είχα καιρό να πάω σαν καινούριο μέλος σε ομάδα, είχα 5-6 χρόνια, είχα ξεχάσει πως είναι.

ΟΣ 1

Απόσπασμα 3

Παίκτης: Ε: (..) είχαμε μία: (..) βέβαια, ναι (..) ε: (..) ναι θα σου πω με βάση αυτό γιατί δεν ξέρω: όταν μπήκα εγώ ήταν ήδη: η ομάδα έτοιμη: ε: (..) αλλά γενικά υπάρχει πολύ: (..) θυμάμαι και όταν μπήκα εγώ: δεν: (..) ενώ στην αρχή, ήμουν, ξέρεις, έτρεμα γιατί ντάξει δεν ήξερα κανέναν:, δεν ήξερα σε τι επίπεδο παίζουμε: και τα λοιπά: (..) ε: (..) όμως όταν αρχίζει το παιχνίδι (..) όταν αρχίζει η: (..) η προπόνηση και τα λοιπά: (..) αν, ας πούμε, κάνεις κάτι καλό: ή: >καλά δεν είναι απαραίτητα να είναι καλό:< έστω η προσπάθεια που κάνεις: (..) ε: ακούς πολλά άτομα να σου λένε ξέρω γω «μπράβο:» ή «καλό» ή «έκανες καλά που έκανες αυτό τώρα» (..) τέλος πάντων υπάρχει μια θετική: (..) ε: αντιμετώπιση από τα υπόλοιπα μέλη: (..) ε: οπότε

σε κάνει να νιώθεις έτσι πιο: άνετα., πιο: (..) ε: πιο ήρεμα, δεν χρειάζεται να είσαι τόσο αγχωμένος πλέον που είσαι: καινούριο μέλος και τα λοιπά: (..) ε: (..) οπότε να είναι αρκετά., να είναι θετική αντιμετώπιση απ' τα άλλα μέλη: της ομάδας (..) οπότε σε βοηθάνε να ενταχθείς πιο εύκολα.

2^η ατομική

Απόσπασμα 4

Παίκτη: Μμ: (..) ε: (..) γενικά υπάρχει: (..) θεωρώ ότι υπάρχει ένα., ξέρεις, λίγο: (..) επιθετικό βλέμμα (γέλια)/

Εγώ: Ναι:

Παίκτη: Ε: (..) για το (..) ποια είναι αυτή: αν ξέρει να παίζει: κι όλα αυτά: (..) ε: αλλά κατά βάση: υπάρχει: (..) είναι θετικό, η αντιμετώπιση είναι θετική (..) είναι φιλική η αντιμετώπιση /(..) θα: (..) όλες θα: (..) κι εγώ, ας πούμε, σαν νέο άτομο στην ομάδα: όλες μου συστήθηκαν., προσπάθησαν να με γνωρίσουν., να με προσεγγίσουν:/ ε: (..) δεν (..) με άφησαν ας πούμε παραμελημένη: σε μια γωνία:./

Εγώ: Χμ:

Παίκτη: Κάποιες περισσότερο, κάποιες λιγότερο (..) αυτό (..) δηλαδή, όλες θα προσπαθήσουν να: /(..) > και τώρα που είμαι στην ομάδα< , αν έρθει ένα καινούριο άτομο, όλες θα προσπαθήσουμε να το εντάξουμε στην ομάδα./

Εγώ: Ναι:

Παίκτη: Αυτό

1^η ατομική

Διακρίσεις ανάμεσα στα μέλη της ομάδας. Μέσα στις ομάδες μπορεί να υπάρξουν και αρνητικές καταστάσεις. Συγκεκριμένα, αυτό το κομμάτι της θεματικής αναφέρεται στις διακρίσεις. Στην πρώτη ομάδα ο παίκτης αναφέρει ότι πάντα θα υπάρχουν αυτές. Αυτό δείχνει μια παθητικοποίηση και μια πεποίθηση ότι αυτό δεν είναι κάτι που πρόκειται να αλλάξει οπότε δεν θα κάνουν και κάτι για να γίνει αυτό. Απλά το δέχονται και πορεύονται με αυτό. Στην συνέχεια, οι παίκτες της μίας ομάδας μιλάνε για την αυτογνωσία και κατασκευάζουν το άτομο που έχει αυτογνωσία και θέλει το καλό της ομάδας. Όποιος δεν τα πάει καλά θα πρέπει να έχει εγωισμό και αυτό να του δίνει κίνητρο και να προσπαθεί ακόμα παραπάνω να βελτιωθεί ώστε να πάρει περισσότερο χρόνο συμμετοχής στους αγώνες. Στην επόμενη συνέντευξη, η παίκτη υποστηρίζει και εκείνη ότι οι συγκρούσεις μέσα στην ομάδα είναι αναπόφευκτες. Οι παίκτριες που δεν μπαίνουν τόσο συχνά στον αγώνα μπορεί να αισθάνονται ότι πάνε χωρίς λόγο εκεί, εφόσον δεν πρόκειται να μουν να παίξουν. Επιπλέον, υπάρχει κι άλλη διάκριση καθώς η μία παίκτη φαίνεται να έχει ευνοϊκότερη μεταχείριση από τις υπόλοιπες μιας και φαίνεται ότι ο προπονητής την εμπιστεύεται παραπάνω. Η άλλη παίκτη υποστηρίζει ότι γίνονται διακρίσεις υπέρ των παικτριών που είναι για χρόνια στην ομάδα καθώς κανείς δεν θα έδωχνε αυτές

τις παίκτριες από την ομάδα, όπως έγινε με τις υπόλοιπες. Άλλη διάκριση που αναφέρει είναι ότι όταν κάποια παίκτρια έχει καλή συμπεριφορά και θα προτιμάται ίσως στα παιχνίδια.

Πριν δοθούν οι παρακάτω απαντήσεις προηγήθηκε ερώτηση που αφορούσε το αν μέσα στην ομάδα υπάρχουν σχέσεις που να έχουν διακρίσεις.

Απόσπασμα 1

Παίκτης 3: Ντάξει...

Παίκτης 1: Νομίζω πάντα θα υπάρχουνε.

Παίκτης 3: Ναι: αλλά αυτό είναι και το κομμάτι:

Παίκτης 1: Είναι και ο :

Παίκτης 3: Είναι και το κομμάτι της αυτογνωσίας (..) άμα δεν είσαι καλός μέσα(..), θα βγεις.

Εγώ: Ναι

Αρχηγός: Είναι και το κομμάτι της θέλησης

Παίκτης 3: Μπράβο (..)άμα θες το καλό της ομάδας, άμα δεν τα πας καλά έχεις φύγει

Παίκτης 1: Έχεις φύγει... έχεις βγει

Παίκτης: γέλια

Παίκτης 2: Εγώ θεωρώ ότι είναι καλό να υπάρχει ένας εγωισμός (..) ότι αν κάποιος δεν έχει καλή: ε: πολλή συμμετοχή, δεν έχει παίξει αρκετά, να έχει έναν εγωισμό στο (..) να πεισμώνει να γίνει καλύτερος στην προπόνηση, να διεκδικήσει από την προπόνηση (..) και μετά τον αγώνα παραπάνω χρόνο συμμετοχής, δηλαδή θα γίνει καλύτερος (..) δεν παίζω, δεν είμαι τόσο καλός για να παίζω μάλλον. Θα πρέπει να γίνω καλύτερος, να αποδείξω στον προπονητή και τους συμπαίκτες μου ότι είμαι καλύτερος για να μπορώ να παίζω παραπάνω... >θεωρώ, δηλαδή,< μπορεί να κάνει καλό

ΟΣ 1

Απόσπασμα 2

Παίκτης: Ναι: αυτό νομίζω είναι αναπόφευκτο, δυστυχώς:, ε: ας πούμε όταν ήρθα εγώ: και άρχισαν και έβλεπαν ότι, τέλος πάντων, είμαι < καλή:> στην θέση που είμαι: και έχουμε κι άλλη μία:, επίσης, αρκετά καλή: στην θέση μου, οπότε να δύο άτομα ήδη: (..) βασική εξάδα κατευθείαν:

Εγώ: Ναι:

Παίκτης: Ε: (..) οπότε: οι υπόλοιπες που ήταν πριν μπω εγώ:, που μπορεί να έπαιζαν σε αυτή την θέση δεν μπαίνουν πλέον τόσο συχνά:

Εγώ: Χμ:

Παίκτης: Ε: ναι: δεν (..) δεν ξέρω πώς (..) δεν το έχω πάθει ποτέ: να: (..) αλλά φαντάζομαι ότι: (..) και νομίζω είχα: (..) είχα πιάσει: ένα χι: (..) >μία πρόταση που μπορεί να είχε μια κοπέλα:< (..) ε: (..) με βάση αυτά: (..) ε: (..) ότι ντάξει (..) οκεί, έχει, έχουμε εσένα κι εσένα: που είστε: υπερβολικά καλές:, μπαίνετε κατευθείαν:, τελειώνει το παιχνίδι:, εγώ δεν έχω μπει καθόλου:

Εγώ: Ναι:

Παίκτης: Άρα ψιλό τσάμπα έρχομαι: ή ξέρεις, αυτό το: (..) αυτό. Ε: (..) ναι (..) ο προπονητής όμως (..) βέβαια εξαρτάται τα παιχνίδια (..) θυμάμαι ότι μου είχε πει: σε κάποια φάση ότι: «οκεί, ξέρω γω, το σαββατοκύριακο παίζουμε ένα παιχνίδι σχετικά

(..) εύκολο: (..) οπότε να ξέρεις: ότι: μπορεί να είσαι στον πάγκο γιατί θέλω να βάλω άλλες: (..) έχω το περιθώριο να βάλω άλλες παίκτριες λίγο πιο: κάτω από σένα, ας πούμε: (..) ε: γιατί το παιχνίδι δεν:, δεν μας ενδιαφέρει και τόσο ή: τέλος πάντων, μια ομάδα που δεν είναι τόσο καλή: (..) εμ: οπότε αυτό: (..) ε: αλλά: (..) το πόσες φορές γίνεται αυτό είναι: αρκετά λίγες, θα έλεγα, γιατί το επίπεδο είναι αρκετά καλό:

Εγώ: Χμ:

Παίτρια: Ε: (..) ναι: (..) δυστυχώς: δεν ξέρω τι μπορεί να γίνει για αυτό: δεν (..) ναι: αλλά νομίζω είναι λίγο αναπόφευκτο, δυστυχώς:

2^η ατομική

Απόσπασμα 3

Παίτρια: >Ναι σίγουρα< /(..) σίγουρα υπάρχει αυτό: συγκεκριμένα στην δικιά μου ομάδα θα πω ότι: αυτό μπορεί να παρατηρηθεί: από παίκτριες που είναι χρόνια στην ομάδα./

Εγώ: Χμ:

Παίτρια: Ε: προτιμούνται περισσότερο/ (..) ε: για παράδειγμα: πέρυσι (..) που έγινε ένα: ξεκαθάρισμα μετά την άνοδο: /

Εγώ: Ναι:

Παίτρια: Ε: για την ομάδα (..) ε: οι παίκτριες που έφυγαν (..) μεταξύ των οποίων κι εγώ: και ξαναγύρισα/ (..) ε: ήταν παίκτριες οι οποίες δεν ήταν χρόνια στην ομάδα (..) και γύρισαν παίκτριες (..) παλιές παίκτριες της ομάδας (..) παλιές παίκτριες του συλλόγου μάλλον, όχι της ομάδας./

Εγώ: Χμ:

Παίτρια: Ε: ενώ ήταν από όλους βέβαιο ότι οι παίκτριες που είναι χρόνια στον σύλλογο: (..) δεν θα τις έδιωχνε κανείς./

Εγώ: Ναι:

Παίτρια: Όχι απαραίτητα επειδή θα άξιζαν να μείνουν: αλλά επειδή θα προτιμούνταν/ (..) ε: κυρίως αυτό νομίζω το κινεί ο πρόεδρος (..) και ο σύλλογος κι όχι τόσο ο: προπονητής./

Εγώ: Ναι:

Παίτρια: Εν μέρει ίσως και του προπονητή να: του ασκούσαν οι αντίστοιχες πιέσεις / (..) οπότε σίγουρα υπάρχουν διακρίσεις: (..) στην ομάδα /(..) ε: (..) >ντάξει μετά υπάρχουν και διακρίσεις: από άποψη συμπεριφοράς: </ (..) όταν συμπεριφερθείς καλά πιστεύω ότι οκεί (..) θα προτιμηθείς./

Εγώ: Ναι:

Παίτρια: Ε: αρκεί: δεν θα γίνει πάντα αντιληπτό όμως εγκαίρως αυτό./

Εγώ: Χμ:

Παίτρια: Γιατί όπως είπα: μπορεί να υπάρχουν άλλα κίνητρα πιο πριν / (..) ε: και διακρίσεις υπάρχουν και μεταξύ των παικτριών: (..) αν αφορά και το αγωνιστικό κομμάτι / (..) >υπάρχουν παίκτριες που αποπνέουν περισσότερη εμπιστοσύνη< (..) για παράδειγμα /(..) οπότε και οι συμπαίκτριές τους θα προτιμήσουν εκείνες (..) για να παίξουν στον αγώνα./

1^η ατομική

Η συγκεκριμένη θεματική αφορά τις διακρίσεις και συγκεκριμένα οι παίκτριες αναφέρουν πως υπάρχουν διακρίσεις όπως είναι η ευνοϊκότερή μεταχείριση προς μια παίτρια ή το να υπάρχουν διακρίσεις που σχετίζονται με παίκτριες που είναι χρόνια

στην ομάδα και δεν θα τις έδιωχνε κάποιος εύκολα από αυτή. Οι συνηθέστερες διακρίσεις στην βιβλιογραφία, όμως, περιλαμβάνουν τον σεξισμό, τον ρατσισμό, τις διακρίσεις που σχετίζονται με την αναπηρία, την θρησκεία, το βάρος (Kilvington, & Price, 2017), τα οποία δεν ανέδειξε η παρούσα έρευνα.

Αντιμετώπιση συγκρούσεων

Η τελευταία θεματική που ανακύπτει σχετίζεται με τις συγκρούσεις. Η πρώτη ομάδα όταν ερωτάται πώς αντιμετωπίζει τις συγκρούσεις αναφέρει ότι προσπαθούν με τον καλύτερο τρόπο και με συζήτηση. Άλλη παίκτρια αναφέρει και εκείνη πως κάποια πιθανή σύγκρουση θα αντιμετωπιστεί με διάλογο ή με κάποιο προσωπικό μήνυμα που να εξηγεί ποια πράξη μπορεί να μην ήταν καλή ή κάποιο λάθος που μπορεί να έγινε. Οι συγκρούσεις προσλαμβάνονται ως αναπόφευκτες.

Στις προηγούμενες σειρές οι παίκτες και οι παίκτριες ερωτώνται πώς αντιμετωπίζουν τις συγκρούσεις όταν αυτές εμφανίζονται

Απόσπασμα 1

Αρχηγός : >Καλά<

Παίκτης 3: Όσο καλύτερα μπορούμε.

Παίκτης 1: Με συζήτηση.

ΟΣ 1

Απόσπασμα 2

Παίκτρια: Ε: ναι: δεν έχει τύχει: ε: (..) απλά πιστεύω με: απλά διάλογο, δηλαδή αν: , μπορεί να στείλεις μετά κάποιος: κάποιο μήνυμα: προσωπικό και να πεις ξέρω γω: « α, δεν μου άρεσε αυτό που έκανες σήμερα» ή: οτιδήποτε (..) δεν έχει τύχει κάτι για να σου πω παράδειγμα δυστυχώς (γέλιο).

Εγώ: Ναι: οκεί:

Παίκτρια: Αλλά πιστεύω με: κατάλαβες (..) με διάλογο.

Εγώ: Ναι:

Παίκτρια: Αυτό (..) θα πίστευα

2^η ατομική

Συμπεράσματα

Φτάνοντας στο τέλος αυτής της εργασίας αξίζει να αναφέρουμε κάποια ενδιαφέροντα ευρήματα τα οποία ανέκυψαν όπως είναι το γεγονός ότι οι αθλητές δίνουν πολύ μεγάλη σημασία στο δέσιμο με τα μέλη της ομάδας τους. Θεωρούν πολύ σημαντικές τις μεταξύ τους σχέσεις και νιώθουν τους συμπαίκτες και τον προπονητή τους σαν να είναι όλοι μαζί μια οικογένεια.

Επίσης, στην παρούσα εργασία θα μπορούσε να μελετηθεί παραπάνω η σημασία που προσδίδουν οι άνθρωποι στην οικογένεια γενικότερα. Ακόμα, θα μπορούσαν να μελετηθούν περεταίρω οι εννοιολογήσεις και ο τρόπος που κατασκευάζουν τα μέλη της ομάδας την ίδια την ομάδα. Μια άλλη ενδιαφέρουσα θεματική που σχετίζεται με τις σχέσεις και ίσως δεν έχει αναπτυχθεί ολοκληρωτικά στην συγκεκριμένη εργασία αφορά το γεγονός ότι οι παίκτες υποστηρίζουν ότι εκείνοι εμπιστεύονται μόνο λίγα άτομα και ότι μπορεί να έχουν πιο στενές σχέσεις με μικρό κι όχι μεγάλο αριθμό ατόμων.

Κάτι ακόμα που μπορεί να είναι ενδιαφέρον και μπορεί να προκαλέσει εντύπωση σε κάποιον είναι το γεγονός ότι μετά από έναν αγώνα, παρόλο που η ομάδα μπορεί να είχε νικήσει, ο παίκτης μπορεί να είναι στεναχωρημένος επειδή ο ίδιος δεν είχε την επίδοση που θα επιθυμούσε. Τα συναισθήματά του, δηλαδή, εξαρτώνται από την δική του ατομική απόδοση κι όχι από την ομαδική. Τέλος, θα μπορούσε το κομμάτι των αποδόσεων να έχει μελετηθεί από μια πιο λόγο-αναλυτική σκοπιά με λόγο-αναλυτικούς όρους, ώστε να μπορέσει να γίνει πιο κατανοητός ο τρόπος με τον οποίο χρησιμοποιούν οι παίκτες και οι παίκτριες τον λόγο για να εκφράσουν τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους προς το συγκεκριμένο ζήτημα.

Μέσα από αυτή την έρευνα που έκανα διαπίστωσα ότι υπάρχουν κομμάτια της βιβλιογραφίας που μπορεί να μην είναι ολοκληρωμένα, όπως το γεγονός ότι δεν έχουν γίνει γενικά πολλές έρευνες που να σχετίζονται με το τι θεωρούν οι παίκτες κι οι παίκτριες ότι είναι ομάδα και πώς οι ίδιοι/ες την ορίζουν. Ακόμα, με αφορμή την δική μου έρευνα διαπίστωσα ότι δεν έχει υπάρξει αρκετή βιβλιογραφία που να αφορά την ένταξη νέων μελών στην ομάδα και το πώς αυτή επιτυγχάνεται. Γενικά, η έρευνά μου θα μπορούσε να αποτελέσει αφορμή για να μελετηθούν στο μέλλον περεταίρω τα παραπάνω θέματα και από μια διαφορετική σκοπιά και να γίνουν εκ νέου μελέτες που να θίγουν ζητήματα αθλητισμού.

Βιβλιογραφία

Al Ramiah, A., Hewstone, M., Dovidio, J. F., & Penner, L. A. (2010). The social psychology of discrimination: Theory, measurement and consequences. *Making Equality Count: Irish and International Research Measuring Equality and Discrimination*. Dublin, Ireland, The Equality Authority. Ανακτήθηκε από: <http://www.paveepoint.ie/wp-content/uploads/2013/11/MAKING-EQUALITY-COUNT-Full.pdf#page=98>

Bennie, A., & O'Connor, D. (2012). Coach-athlete relationships: A qualitative study of professional sport teams in Australia. *International Journal of Sport and Health Science*, 10, 58-64. <https://doi.org/10.5432/ijshs.201208>

Biddle, S. (1993). Attribution research and sport psychology. Ανακτήθηκε από: <https://vuir.vu.edu.au/27095/>

Biddle, S., Hanrahan, S. J., & Sellars, C. N. (2001). Attributions: Past, present, and future. Ανακτήθηκε από: <https://vuir.vu.edu.au/cgi/stats/report/eprint/26983>

Boyatzis, R. E. (1998). *Transforming qualitative information: Thematic analysis and code development*. sage. Ανακτήθηκε από: [https://books.google.gr/books?hl=el&lr=&id=_rfCIWRhIKAC&oi=fnd&pg=PR6&dq=Boyatzis,+R.+E.+\(1998\).+Transforming+qualitative+information:+Thematic+analysis+and+code+development.+sage.&ots=EBvKAlhl0e&sig=-MdO9G_JXj_X6GR9L1KWGde3zHM&redir_esc=y#v=onepage&q=Boyatzis%2C%20R.%20E.%20\(1998\).%20Transforming%20qualitative%20information%3A%20Thematic%20analysis%20and%20code%20development.%20sage.&f=false](https://books.google.gr/books?hl=el&lr=&id=_rfCIWRhIKAC&oi=fnd&pg=PR6&dq=Boyatzis,+R.+E.+(1998).+Transforming+qualitative+information:+Thematic+analysis+and+code+development.+sage.&ots=EBvKAlhl0e&sig=-MdO9G_JXj_X6GR9L1KWGde3zHM&redir_esc=y#v=onepage&q=Boyatzis%2C%20R.%20E.%20(1998).%20Transforming%20qualitative%20information%3A%20Thematic%20analysis%20and%20code%20development.%20sage.&f=false)

Braun, V., & Clarke, V. (2019). Reflecting on reflexive thematic analysis. *Qualitative research in sport, exercise and health*, 11(4), 589-597. <https://doi.org/10.1080/2159676X.2019.1628806>

Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative research in psychology*, 3(2), 77-101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>

Burke, P. J., & Reitzes, D. C. (1980). College student identity: Measurement and implications. *The Pacific Sociological Review*, 23(1), 45-66. .
<https://doi.org/10.2307/1388802>

Burke, P. J. (2012). *The Indiana School of Symbolic Interaction*. Keynote Address at the Couch-Stone Symposium of the Society for the Study of Symbolic Interaction, Evanston, IL.

Burke, P. J., & Stets, J. E. (2009). *Identity theory*. New York: Oxford University Press.

Carron, A. V., Bray, S. R., & Eys, M. A. (2002). Team cohesion and team success in sport. *Journal of sports sciences*, 20(2), 119-126.
<https://doi.org/10.1080/026404102317200828>

Chen, Y., & Li, S. X. (2009). Group identity and social preferences. *American Economic Review*, 99(1), 431-57.

Choi, W., Liechty, T., Naar, J. J., West, S. T., Wong, J. D., & Son, J. S. (2022). “We’re a family and that gives me joy”: Exploring interpersonal relationships in older women’s softball using socio-emotional selectivity theory. *Leisure Sciences*, 44(2), 183-200.
<https://doi.org/10.1080/01490400.2018.1499056>

- Finlay, S. J., & Faulkner, G. (2003, January). " Actually I Was the Star": Managing Attributions in Conversation. In *Forum qualitative Sozialforschung/Forum: qualitative social research*(Vol. 4, No. 1). <https://doi.org/10.17169/fqs-4.1.745>
- Folger, J. P., Poole, M. S., & Stutman, R. K. (1997). *Working through conflict: Strategies for relationships, groups, and organizations*. Routledge. Ανακτήθηκε από: [https://books.google.com.au/books?hl=el&lr=&id=kHAdEAAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=Folger,+J.+P.,+Poole,+M.+S.,+%26+Stutman,+R.+K.+\(1997\).+Working+through+conflict:+Strategies+for+relationships,+groups,+and+organizations.+Routledge.&ots=-Apn7TmKzG&sig=S4EpWrtLs1xCkAKKBTxvhvxxkLAs#v=onepage&q&f=false](https://books.google.com.au/books?hl=el&lr=&id=kHAdEAAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=Folger,+J.+P.,+Poole,+M.+S.,+%26+Stutman,+R.+K.+(1997).+Working+through+conflict:+Strategies+for+relationships,+groups,+and+organizations.+Routledge.&ots=-Apn7TmKzG&sig=S4EpWrtLs1xCkAKKBTxvhvxxkLAs#v=onepage&q&f=false)
- Fransen, K., Haslam, S. A., Steffens, N. K., Vanbeselaere, N., De Cuyper, B., & Boen, F. (2015). Believing in “us”: Exploring leaders’ capacity to enhance team confidence and performance by building a sense of shared social identity. *Journal of experimental psychology: applied*, 21(1), 89. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/xap0000033>
- Fullin, C., & Mills, B. D. (1995). Attribution Theory in Sport: Problems and Solutions. Ανακτήθηκε από: <https://eric.ed.gov/?id=ED387439>
- Haslam, S. A., Reicher, S. D., & Reynolds, K. J. (2012). Identity, influence, and change: Rediscovering John Turner's vision for social psychology. *British Journal of Social Psychology*, 51(2), 201-218. <https://doi.org/10.1111/j.2044-8309.2011.02091.x>
- Haslam, S. A., Reicher, S. D., & Platow, M. J. (2020). *The new psychology of leadership: Identity, influence and power*. Routledge. Ανακτήθηκε από: [https://books.google.com.au/books?hl=el&lr=&id=TmoPEAAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=Haslam,+S.+A.,+Reicher,+S.+D.,+%26+Platow,+M.+J.+\(2020\).+The+new](https://books.google.com.au/books?hl=el&lr=&id=TmoPEAAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=Haslam,+S.+A.,+Reicher,+S.+D.,+%26+Platow,+M.+J.+(2020).+The+new)

[+psychology+of+leadership:+Identity,+influence+and+power.+Routledge.&ots=6SZI9bgb1C&sig=TY7LZPn-axJLcA0jAreupjFtoZo#v=onepage&q=Haslam%2C%20S.%20A.%2C%20Reicher%2C%20S.%20D.%2C%20%26%20Platow%2C%20M.%20J.%20\(2020\).%20The%20new%20psychology%20of%20leadership%3A%20Identity%2C%20influence%20and%20power.%20Routledge.&f=false](https://books.google.com.au/books?hl=en&lr=&id=loOWDwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA302&dq=Haslam,+S.+A.,+Steffens,+N.+K.,+%26+Peters,+K.++(2019).+The+importance+of+creating+and+harnessing+a+sense+of+'us':+social+identity+as+the+missing+link+between+leadership+and+health.+Social+scaffolding:+Applying+the+lessons+of+contemporary+social+science+to+health+and+healthcare,+302-311.&ots=6SZI9bgb1C&sig=TY7LZPn-axJLcA0jAreupjFtoZo#v=onepage&q=Haslam%2C%20S.%20A.%2C%20Reicher%2C%20S.%20D.%2C%20%26%20Platow%2C%20M.%20J.%20(2020).%20The%20new%20psychology%20of%20leadership%3A%20Identity%2C%20influence%20and%20power.%20Routledge.&f=false)

Haslam, S. A., Steffens, N. K., & Peters, K. (2019). The importance of creating and harnessing a sense of 'us': social identity as the missing link between leadership and health. *Social scaffolding: Applying the lessons of contemporary social science to health and healthcare*, 302-311. Ανακτήθηκε από:
[https://books.google.com.au/books?hl=en&lr=&id=loOWDwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA302&dq=Haslam,+S.+A.,+Steffens,+N.+K.,+%26+Peters,+K.++\(2019\).+The+importance+of+creating+and+harnessing+a+sense+of+'us':+social+identity+as+the+missing+link+between+leadership+and+health.+Social+scaffolding:+Applying+the+lessons+of+contemporary+social+science+to+health+and+healthcare,+302-311.&ots=olIeT-zCDi&sig=lsY7_QspKGjBGvDjS4qZS0oBhZg#v=onepage&q&f=false](https://books.google.com.au/books?hl=en&lr=&id=loOWDwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA302&dq=Haslam,+S.+A.,+Steffens,+N.+K.,+%26+Peters,+K.++(2019).+The+importance+of+creating+and+harnessing+a+sense+of+'us':+social+identity+as+the+missing+link+between+leadership+and+health.+Social+scaffolding:+Applying+the+lessons+of+contemporary+social+science+to+health+and+healthcare,+302-311.&ots=olIeT-zCDi&sig=lsY7_QspKGjBGvDjS4qZS0oBhZg#v=onepage&q&f=false)

Holschuh, P., Nist, L., Olejnik, St. (2001). Attributions to failure: The effects of effort, ability, and learning strategy use on perceptions of future goals and emotional responses. *Reading Psychology*, 22(3), 153-173.
<https://doi.org/10.1080/027027101753170601>

Ishak, A. W. (2017). Communication in sports teams: A review. *Communication Research Trends*, 36(4), 4-38. Ανακτήθηκε από:
http://cscs.scu.edu/trends/v36/CRT_v36_n4_December_2017.pdf

Jowett, S. (2005). The coach-athlete partnership. *The psychologist*, 18(7), 412-415.
Ανακτήθηκε από: <https://dlwqtxts1xzle7.cloudfront.net/41701889/Coach->

[Athlete_Partnership_BPS_publication-libre.pdf?1454019443=&response-content-disposition=inline%3B+filename%3DThe_coach_athlete_partnership.pdf&Expires=1695492055&Signature=SSERbAEmvM9Vr8i92ZLbddl5iHnjksLJc339sZQqa2Aq9rWrcHgRWEiWnLFWuQzV3ijCRHP5CfuSgHkePVHwZZR15VKcv1cWC3Zh4lh84Nvcpbqgd4ZB2q13Ne0cZN~CRwiW~sWiT90ST9LR6Vvzln71kGNR1KUWythc5KHhrl8uQF3BAcANLS8Kw9AKOIFizit1Wtvcio9PHhdVGOhC6hC7fmQQCzjldq19K3CJYuepHS-rBAS~Q3eRP1eC2uKZtZNPbHhnsu7MaJtUV~-B5pv8DkW9TKX9xoau0LLLQvb4eQByw110tUJdGCnhhZ6oUrHU26bMb4BFtSHDLd~JA_&Key-Pair-Id=APKAJLOHF5GGSLRBV4ZA](https://www.researchgate.net/publication/333991044/Athlete_Partnership_BPS_publication-libre.pdf?1454019443=&response-content-disposition=inline%3B+filename%3DThe_coach_athlete_partnership.pdf&Expires=1695492055&Signature=SSERbAEmvM9Vr8i92ZLbddl5iHnjksLJc339sZQqa2Aq9rWrcHgRWEiWnLFWuQzV3ijCRHP5CfuSgHkePVHwZZR15VKcv1cWC3Zh4lh84Nvcpbqgd4ZB2q13Ne0cZN~CRwiW~sWiT90ST9LR6Vvzln71kGNR1KUWythc5KHhrl8uQF3BAcANLS8Kw9AKOIFizit1Wtvcio9PHhdVGOhC6hC7fmQQCzjldq19K3CJYuepHS-rBAS~Q3eRP1eC2uKZtZNPbHhnsu7MaJtUV~-B5pv8DkW9TKX9xoau0LLLQvb4eQByw110tUJdGCnhhZ6oUrHU26bMb4BFtSHDLd~JA_&Key-Pair-Id=APKAJLOHF5GGSLRBV4ZA)

Jowett, S., Shanmugam, V., & Caccoulis, S. (2012). Collective efficacy as a mediator of the association between interpersonal relationships and athlete satisfaction in team sports. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 10(1), 66-78. <https://doi.org/10.1080/1612197X.2012.645127>

Kahn, L. M. (1991). Discrimination in professional sports: A survey of the literature. *ILR Review*, 44(3), 395-418. <https://doi.org/10.1177/001979399104400301>

Kilvington, D., & Price, J. (Eds.). (2017). Sport and discrimination.

Krug, H., Haslam, S. A., Otto, K., Safi, G., & Steffens, N. K. (2021). Doing it for the team: Soccer coaches' identity leadership predicts players' effort, turnover intentions, and performance. *Psychology of Sport and Exercise*, 55, 101947. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2021.101947>

Laios, A., & Tzetzis, G. (2005). Styles of managing team conflict in professional sports: The case of Greece. *Management Research News*, 28(6), 36-54. <https://doi.org/10.1108/01409170510784832>

Locke, A. (2004). Accounting for success and failure: A discursive psychological approach to sport talk. *Quest*, 56(3), 302-320. <https://doi.org/10.1080/00336297.2004.10491828>

Loughead, T. M., Hardy, J., & Eys, M. A. (2006). The nature of athlete leadership. *Journal of Sport Behavior*, 29(2). Ανακτήθηκε από:

https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/40077527/The_Nature_of_Athlete_Leadership20151116-25543-i49x8j-libre.pdf?1447706532=&response-content-disposition=inline%3B+filename%3DThe_nature_of_athlete_leadership.pdf&Expires=1695492563&Signature=JqXgD5ZfarTCGj-hB4VaxMru-Asm7LiibGVMX3~OYNjUYQraWAzslE6~EaT70TVUCOtD19opAi352Mju3BbUVG7Y08ej0SIQVYzGTL81LGfnjTjWoFLjnb0F1dVVjhWT9IuikVjP0XNKHC1ePUycWi6xG5sbVVH--oDfA16j5XIYqDhDHiz0eSCL2VLCtWOTm15la4VS-hnX7SgNbiV61~XtdbkmCui8w-11NbME-2qINSkVCKMCNBWbAUGeMgSl4P9Iiu-nL22MNdQzz1QWEnS5hVmeEGilGajIUFtiT-bVVz5wEOfNy-RqOX7Xl20vAca16bQO9r3aJnvt9LSmw_&Key-Pair-Id=APKAJLOHF5GGSLRBV4ZA

Major, B., Mendes, W. B., & Dovidio, J. F. (2013). Intergroup relations and health disparities: a social psychological perspective. *Health Psychology*, 32(5), 514. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/a0030358>

MacDermott, R. (2004). Psychological Approaches to Identity: Definitions. *Measurement and experimentation, manuscript, UC-Santa Barbara*.

Mertens, N., Boen, F., Steffens, N. K., Haslam, S. A., Bruner, M., Barker, J. B., Slatter, M. J. S & Fransen, K. (2021). Harnessing the power of ‘us’: A randomized wait-list controlled trial of the 5R shared leadership development program (5RS) in basketball

teams. *Psychology of Sport and Exercise*, 54, 101936.

<https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2021.101936>

Mullen, B., & Copper, C. (1994). The relation between group cohesiveness and performance: An integration. *Psychological bulletin*, 115(2), 210.

<https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/0033-2909.115.2.210>

Ochs, E., Gonzales, P., & Jacoby, S. (1996). "When I come down I'm in the domain state": Grammar and graphic representation in the interpretive activity of physicists. *Studies in Interactional Sociolinguistics*, 13, 328-369.

<https://doi.org/10.1017/CBO9780511620874.007>

Rees, T., Alexander Haslam, S., Coffee, P., & Lavallee, D. (2015). A social identity approach to sport psychology: Principles, practice, and prospects. *Sports medicine*, 45(8), 1083-1096. Ανακτήθηκε από: <https://link.springer.com/article/10.1007/s40279-015-0345-4>

Rees, T., Ingledew, D. K., & Hardy, L. (2005). Attribution in sport psychology: Seeking congruence between theory, research and practice. *Psychology of sport and exercise*, 6(2), 189-204. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2003.10.008>

Schnurr, S., File, K., Clayton, D., Wolfers, S., & Stavridou, A. (2021). Exploring the processes of emergent leadership in a netball team: Providing empirical evidence through discourse analysis. *Discourse & Communication*, 15(1), 98-116.

<https://doi.org/10.1177/1750481320961658>

Short, S. E., & Short, M. W. (2005). Essay: Role of the coach in the coach-athlete relationship. *The Lancet*, 366, S29-S30. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(05\)67836-1](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(05)67836-1)

- Stevens, M., Rees, T., Coffee, P., Haslam, S. A., Steffens, N. K., & Polman, R. (2018). Leaders promote attendance in sport and exercise sessions by fostering social identity. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 28(9), 2100-2108. <https://doi.org/10.1111/sms.13217>
- Thomas, W. E., Brown, R., Easterbrook, M. J., Vignoles, V. L., Manzi, C., D'Angelo, C., & Holt, J. J. (2017). Social identification in sports teams: The role of personal, social, and collective identity motives. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 43(4), 508-523. <https://doi.org/10.1177/0146167216689051>
- Turman, P. D. (2003). Coaches and cohesion: The impact of coaching techniques on team cohesion in the small group sport setting. *Journal of sport behaviour*, 26(1), 86-104. Ανακτήθηκε από: <https://www1.udel.edu/ICECP/resources/coachingstyles/Coaching%20and%20Cohesion.pdf>
- Weiner, B. (1986). An attributional theory of motivation and emotion. New York: Springer-Verlag. Ανακτήθηκε από: [https://books.google.gr/books?hl=el&lr=&id=E7JeBAAAQBAJ&oi=fnd&pg=PT11&dq=+Weiner,+B.+\(1986\).+An+attributional+theory+of+motivation+and+emotion.+New+York:+Springer-Verlag.+&ots=Pdcv814u37&sig=n8-kTDuUWTDXQqTNDtX8XQLCKQc&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false](https://books.google.gr/books?hl=el&lr=&id=E7JeBAAAQBAJ&oi=fnd&pg=PT11&dq=+Weiner,+B.+(1986).+An+attributional+theory+of+motivation+and+emotion.+New+York:+Springer-Verlag.+&ots=Pdcv814u37&sig=n8-kTDuUWTDXQqTNDtX8XQLCKQc&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false)
- Wilson, N. A. (2011). Leadership as communicative practice: The discursive construction of leadership and team identity in a New Zealand rugby team. Ανακτήθηκε από: <http://researcharchive.vuw.ac.nz/handle/10063/1968>

Zucchermaglio, C., & Alby, F. (2011). Identity in sport teams. *Psychology*, 2(03), 202.

Ανακτήθηκε από: <https://www.scirp.org/html/5535.html>